

Uvodnik

Danijel Devetak

Plinasto stanje in Tafida

V zadnjih tednih sem ob različnih priložnostih in v različnih krajih kar trikrat slišal koga reči, da današnja družba ni niti več "tekoča", temveč naravnost "plinasta". Torej nismo več v fazi, ko smo govorili o razdrobljenosti in individualizmu, o družbi brez opornih točk, v kateri je edina gotovost negotovost, temveč smo šli še korak dlje: živimo v svetu, v katerem še redke gotovosti, ki so nam ostale, izgubljajo obrise, bledijo, "izhlapevajo". Postajajo nekaj, kar je v očeh vedno več ljudi preživeto, zastarelo, stvar preteklosti.

"Izhlapevajo" družbeni odnosi, "izhlapevajo" vrednote in med njimi "izhlapeva" največja izmed vrednot, življenje samo, ki ima vedno manj vrednosti in teže. Naravnost pošastno je vzeti v roke demografske podatke zadnjih let: tisti, ki še verjamejo v življenje in rojevajo otroke, so tako maloštevilni, da ne morejo zagotoviti prihodnosti družbi, kakršno smo poznali. Vedno manj ljudi se zgraža, če nesrečneži v upanju na lepše življenje umirajo na našem pragu. Prav tako nas dosti ne vznemiri, če slišimo, da v bolnišnicah puščajo umreti ljudi od žeje in lakote; tudi kronične - in ne le terminalne - bolnike. Ker so zdravniki ali sodniki odločili, da je tako "najbolje". Govori se o t. i. "načelu največjega interesa". In največji interes teh, ki sami ne morejo (več) odločiti, ker so mladoletni ali v komi, je konec življenja?

Nam še kaj pomenijo Charlie Gard, Alfie Evans in Vincent Lambert? Prva dva otroka sta umrla predlanskim in lani, potem ko so jima v britanski bolnišnici odstranili umetno hranjenje; tretji, 42-letni moški, ki je po prometni nesreči bil tetraplegik z nizko stopnjo zavesti, je v Franciji umrl pred nekaj tedni, ker so ga prenehali umetno hraniti. V splošni otopelosti se je papež Frančišek na dogodek odzval z besedami: "Bog Oče naj sprejme Vincenta Lamberta! Ne gradimo civilizacije, ki uničuje osebe, katerih življenje imamo za nevredno, da bi bilo živeto: vsako življenje je vredno, vedno".

Charlie, Alfie in Vincent predstavljajo samo vrh ledene gore teh, ki so jih v zadnjih letih z razsodbo sodišča odklopili od aparatur oz. jih pustili umreti od žeje in lakote. Tudi proti volji svojcev. Seznam je gotovo daljši, vsi primeri pa ne pridejo v fokus medijev. Vse to se dogaja v Evropi, v državah omikanega Zahoda, ki prisega na demokracijo, svobodo, znanost... Tistega Zahoda, ki se je ob takih primerih v preteklosti bolj vznemirjal, danes pa je vedno manj občutljiv. Malokdo namreč ve, da je sedaj "na vrsti" Tafida Raqeeb, petletna hči Angležev bengalskega rodu, ki je od februarja v komi zaradi možganske krvavitve. Sicer odpira očke in giblje rokice, a "zdravniška stroka" jo ima za obsojeno na smrt. Nikdar več ne bo, kot je bila, zato da je oportuno prekiniti njeno življenje... Starši na to ne pristajajo in se po pravni poti borijo za hčerkino pravico do življenja. Če jim bo uspelo, še ni znano. Vsak primer je seveda zgodba zase. Življenje zna biti tudi zelo zapleteno in protislovno. In dileme ostajajo. Saj se ob trpeči osebi tudi sami včasih vprašamo, kaj je resnično najbolje zanjo. Če nočemo odkriti, kaj nas čaka po fazi plinastega stanja, pa je verjetno najbolje, da se prepričamo, da je resnično "prav vsako življenje vredno". Vedno.

Poletno središče Srečanja v Gorici

foto dd

Naročnicam in naročnikom!

Sramota!

Italijanska pošta (Poste Italiane) je podjetje, ki dobesedno uničuje tiskane medije. Tudi nas, naše delo in naš trud, predvsem pa oškoduje vas, drage naročnice in naročniki. Zamude, nedostojno in protizakonito nedostavljanje našega tednika, še večje zamude, skrajna malomarnost, bizantinsko južnjaški nered, vse to in še več povzroča slabo voljo pri vas, naročnice in naročniki. A tudi pri nas, verjemite! Naredili smo vse, kar smo mogli do zdaj, imeli smo pogovore z vodstvom Italijanske pošte, da bi se zadeva uredila. Obljubili so, a se ni nič spremenilo. Zdaj nameravamo tudi mi v navezi z Vsedržavnim združenjem katoliških tednikov FISC v tožbo zaradi škode, ki nam jo Italijanska pošta (Poste Italiane) povzroča. V navezi z vsemi tedniki iz Triveneta, saj imamo vsi iste težave, tako po vaseh kot v mestih. Pošta ne deluje za nas, čeprav redno in pošteno plačujemo.

Javite nam, če časopisa ne prejimate, protestirajte, lepo prosimo, v krajevnem poštnem uradu in prosimo vas za razumevanje, saj zamude niso odvisne od nas! Hvala!
Trudimo se, da bi zadeve uredili!

Pogovor

Direktor
Stefano Santi in
predsednik Andrea
Beltrame o parku
Julijskih Predalp
in pridobljenem
nazivu MAB

3

Izšel je zbornik

Boj za narodne pravice in demokracijo

Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček, Knjižnica Dušana Černeteta in Krožek Anton Gregorčič - študijski center za družbenopolitična vprašanja so na tiskovni konferenci predstavili zbornik z naslovom *Boj za narodne pravice in demokracijo, povojno obnavljanje političnega življenja Slovencev v sedanjih mejah Italije*. Zbornik je nastal v sklopu projekta Zastavimo skupne moči za skupne cilje, katerega nosilec je Krožek Anton Gregorčič.

Na predstavitvi, ki je potekala v Sinji dvorani v palači deželnega sveta Furlanije Julijske krajine, je prisotne pozdravil deželni svetnik Igor Gabrovec. Na tiskovni konferenci je bil prisoten tudi podpredsednik deželnega sveta Francesco Russo.

/str. 11
Urška Petaros

Izpopolnjevalni tečaji centra Komel Ljubezen do glasbe, energija in lepota

Na Slovenskem centru za glasbeno vzgojo Emil Komel v Gorici je bilo med 1. in 12. julijem, ne glede na poletni čas in že končan pouk, zelo živahno, kajti potekala je prva izvedba poletnega izpopolnjevalnega tečaja *Musica Goritensis International masterclasses*. Na izpopolnjevalnih tečajih za glasbenike, v organizaciji šole Komel, so poučevali mednarodno priznani glasbeniki in pedagogi mlajše generacije: pianist Armin Čoralic, violinistka Diana Mustea, kitarist Nejc Kuhar in solopevka Elvira Hasanagić. Dvotedenski izpopolnjevalni tečaj se je pričel s poukom klavirja, ki ga je vodil prof. Armin Čoralic, mlad pianist, ki je z odliko diplomiral na Royal College of Music v Londonu in tam z odliko tudi magistriral. Prof. Čoralic redno poučuje klavir na SCGV Emil Komel.

V drugem tednu so potekali še tečaji violine, solopetja in kitare. Prof. Diana Mustea poučuje violino na tržaškem konservatoriju Tartini in je članica simfoničnega orkestra gledališča Verdi v Trstu. Sopranistka Elvira Hasanagić je že nastopala v najprestižnejših opernih hišah po Evropi in tudi izven, letos je nastopila na Festivalu Ljubljana pod taktirko Placida Dominga. Kitarist in skladatelj Nejc Kuhar, poleg rednega koncertiranja, poučuje na visoki šoli za glasbo J. Haydn Conservatory v Eisenstadtu in na Glasbeni akademiji na Dunaju. Izkušeni profesorji so s svojo energijo, ljubeznijo do glasbe in čutom za lepoto nudili tečajnikom napotke za tehniko izvajanja, predloge za stilno interpretacijo, pevcem pa tudi osnovna pravila odrske umetnosti.

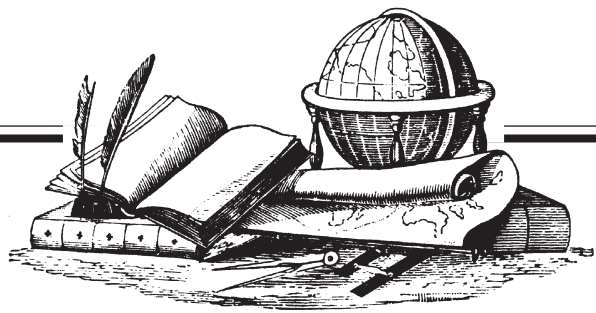
/str. 6

Trst

Prof. Robert
Louvin
o političnem
zastopstvu
narodnih manjšin
in krčenju števila
parlamentarcev

10

Tečaj bo od 13. do 15. septembra, prijave do 20. avgusta 2019

Development, izobraževalni tečaj za mlade

Od petka, 13., do nedelje, 15. septembra 2019, bo v Žabnicah potekalo tridnevno izobraževanje za mlade kultur-

lahko do 20. avgusta prijavijo tako lanski udeleženci, ki bodo koristili nadaljevalni program, kot tudi novi, katerim bomo

diplomatskih odnosih med Italijo in Slovenijo in našo narodno skupnostjo ter matično domovino. Organizacijo tridnevnega

tečaja sta tudi letos prevzela Krožek za politična in družbena vprašanja Anton Gregočič in Prosvetno društvo Podgora. Partnerji so Devinski mladinski krožek, SKPD F. B. Sedej iz Števerjana ter njegova Mladinska gledališka skupina M+ in MOSP - Mladi v odkrivanju skupnih poti iz Trsta. Tečaj sofinancirajo Dežela Furlanija Julijska krajina, Svet slovenskih

ne delavce DEVELOPMENT. Po lanski uspešni izkušnji v Lužnicah, ravno tako v Kanalski dolini, bodo tudi letos dijaki in študentje iz Tržaške, Goriške, Videmske in Koroške spoznavali kulturo organizacije, prvine strateškega načrtovanja, identifikacijo vrednot, poslanstva in vizije posameznih društev. Poglobili se bodo tudi v projektno načrtovanje, od razčlenitve budgeta do pomena monitoringa ter končnih evalvacij. Razpoložljivih mest je 40. Na brezplačni tečaj, in sicer na naslov sites. google.com/view/dmplus/home, se

ponudili začetniški program. DEVELOPMENT 2019 bodo vodili izkušeni trenerji Mladinskega sveta Slovenije, in sicer Matej Likar, Nina Debevec, Maja Drobne in Borut Cink. Ob koncu tečaja sta predvidena tudi daljši intervju in debata z generalnim konzulom Republike Slovenije v Trstu Vojkom Volkom o mednarodnem pravu,

organizacij, Slovenska prosveta, Zveza slovenske katoliške prosvete, Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, Krščanska kulturna zveza, Narodni svet koroških Slovencev in Zveza slovenskih organizacij na Koroškem. Pokrovitelji so Inštitut za slovensko kulturo, Zveza slovenskih kulturnih društev in Združenje slovenskih športnih društev v Italiji.

Odziv Igorja Gabrovca (SSk) na stališče vladnega komisarja

"Slovenci v Italiji imamo pravico, da sami izberemo svoje simbole!"

"Stališče vladnega komisarja, ki nam kot zaščiteni narodni skupnosti potrjuje pravico do svoje razpoznavne zastave in istočasno odklanja možnost, da bi ta sovpadala z državno zastavo Republike Slovenije, odpira vprašanje, ki ga moramo čim prej rešiti. Stranka SSK je že zaprosila za pravno mnenje, ki naj upošteva veljavno italijansko zakonodajo, mednarodne dogovore, slovensko zakonodajo in ne nazadnje dejstvo, da se je v minulih dveh desetletjih slovenska državna zastava nekako udomačila tudi v zamejstvu. Vse od slovenske osamosvojitve smo tudi Slovenci

v Italiji tako na zasebnih prireditvah kot na javnih poslopih prepričano in ponosno izpostavljali slovensko trobojnico z grbom. Nekako tako, kot se italijanska skupnost prepoznava v italijanski trobojnici. Stališče vladnega komisarja Valentija nas postavlja pred izbiro, ali naj vztrajamo pri dosedanem simbolu ali naj se kot skupnost soglasno odločimo za novo varianto. Možnosti je kar nekaj. Lahko bi sprejeli kompromisno rešitev, s tem da slovensko zastavo le malenkostno spremenimo, recimo v barvnih tonalitetah ali da minimalno premaknemo grb. Alternativa bi lahko bila slovenska troboj-

nica z deželnim grbom-orlom FJK. Lahko bi tudi objavili javni razpis za najboljšo idejo, ki naj soudeleži tako strokovnjake kot šole. Priložnost za dokončno odločitev o naši zastavi bi lahko bila prihodnja deželna konferenca o Slovencih, ki bo leta 2020 in bo veljala kot neki vse-slovenski zbor", je mnenja deželni svetnik in politični tajnik SSK Igor Gabrovec, ki istočasno priporoča, da do dokončne določitve nove zastave vsekakor še naprej, kot doslej, ponosno izpostavljamo slovensko državno zastavo tako na šolskih poslopih kot na županstvih, na spomenikih in na vsaki javni prireditvi.

Poučevanje v slovenščini

Na slovenskih univerzah

Kako ne bi zavestno in prepričano podprl akademika Borisa A. Novaka in Deana Komela v obrambi slovenskega učnega jezika na univerzah. Pri nas v zamejstvu se pojavljajo predlogi, naj bi ob vse večjem številu učencev iz mešanih ali povsem italijanskih družin slovenščino na slovenskih šolah učili kot tuj jezik, ministrstvo za izobraževanje v Ljubljani pa v predlogu novega Zakona o visokem šolstvu predvideva radikalno uvedbo angleškega učnega jezika na slovenskih univerzah. Kot da bi bilo zaman pisanje prof. Borisa Paternuja, ki je že 29. septembra 2012 v sobotni prilogi Dela objavil razpravo o pravici govoriti in misliti v svojem jeziku na vseh stopnjah javnega izobraževalnega sistema z univerzo vred. Ne glede na smotno in dobro razvito mrežo predavanj in praks v angleščini naj bi na slovenskih univerzah in na vseh šolskih

stopnjah ohranila slovenščina veljavo dominantnega jezika. Seveda ne v škodo osvajanja in visokega obvladovanja stroke v angleščini, to se pravi v razumni in akademsko odprti koeksistenci z njo. Milanska politehnika je leta 2004 odpravila dvotirni študij v italijanščini (dve tretjini) in angleščini (ena tretjina) in prešla na "osnovni tehniški jezik", kot so poimenovali angleščino. Ob ukinitvi domačega jezika so prišli na dan negativni učinki, ki jih je enostranska jezikovna praksa povzročila umski dinamiki študentov. Jezik na univerzi ni samo sredstvo sporazumevanja, saj se učitelji in študenti srečujejo s poimenovanjem na novo odkritega, spoznanega in domišljenega na vseh področjih človekovega dela. Toda kaj je sporega v predlogu Zakona o visokem šolstvu. Takole piše: "Namen predloga tako nikakor ni izrivanje slovenskega učnega jezika, ampak bolj

jasna določitev načina izvajanja poučevanja v tujih jezikih z namenom skrbi za razvoj in učenje slovenščine v visokem šolstvu, kar je korak k širšemu načinu urejanja slovenskega jezika v visokošolskem prostoru". Akademika Novak in Komel upravičeno pristavljata: prvi stavek tega praznega sladkorečja lahko prevedemo v slovenščino "izrivanje slovenščine kot učnega jezika na univerzah pomeni razvoj slovenščine". V drugem stavku predloga pa piše: "S predlogom sprememb ni ogroženo ustavno določilo, da je uradni jezik v Sloveniji slovenščina, poudarja pa izvajanje ustavno zagotovljene svobode znanstvenega in umetniškega ustvarjanja". Naj to pomeni, da slovenščina onemogoča svobodo znanstvenega raziskovanja in umetniškega ustvarjanja? In to sporoča Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport! Nesprejemljivo!

Saša Rudolf, Trst

V Ljudskem vrtu v Gorici

Ureditev Gregorčičevega kipa

Igor Komel in Damjan Paulin sta kot nekdanja predsednika slovenske konzulte v Gorici in pobudnika postavitve kipa slovenskemu pesniku Simonu Gregorčiču, ki se je uresničila novembra 2006 v Ljudskem vrtu, 23. julija letos pisala vodstvu in članom sedanje slovenske konzulte ter županu Rodolfu Ziberni, da bi jih znova opozorila, kako je nujno potrebno omenjeni spomenik negovati

oz. očistiti, prebarvati črke in urediti neposredno okolico. V zadnjem času se v krajevnih medijih pojavljajo upravičene polemike v zvezi z neurejenostjo spomenika, "kar ni v ponos ne go-

riški občinski upravi ne sami slovenski konzulti oziroma celotni naši skupnosti na Goriškem", pišeta Komel in Paulin. Spomeniki, obeležja in kulturne ustanove predstavljajo kulturno dediščino celotnega narodnostno mešanega goriškega prostora. "Skrb za njihovo nagovanje pa izraža kulturno raven skupnosti ter odnos do lastne preteklosti in zgodovine". Spomenik v Ljudskem vrtu, delo Silvana Bevčarja, je bil postavljen pred 13 leti in razumljivo je, da zob časa v določenem obdobju opravi svoje. "Stalna nega kulturnih obeležij je predpogoj zdravega pristopa do kulturne dediščine, ki je prav gotovo izraz razpoznavnosti avtohtonih kultur v določenem prostoru", sta še zapisala Paulin in Komel v javnem pozivu.

Povejmo na glas

Da ne bi opustili vrednot

Nedavno je goriška Cerkev izrazila zaskrbljenost zaradi vse večjega upada števila vernikov, kar se dogaja že kar nekaj časa in je značilen pojav za celotno Evropo. Pojav je zadobil tako velike razsežnosti, da zagotovo daje misliti in postavlja množico vprašanj. Gotovo bo kdo rekel, da gre za problem Cerkev in pravzaprav ne tistih, ki so se od nje oddaljili ali se ji sploh ne približajo. Ne nazadnje naj bi vsi živeli vse bolj osvojenost in svoboda je priznana največja dobrina, zato naj bi si ljudje želeli odmakniti od vseh kažipotov, za katere mislijo, da jih silijo v preozke prostore, pa četudi z najboljšim namenom. Če je torej kateri koli naslov, ki človeka in družbo usmerja, med drugimi družina, šola, vsakršna vzgoja, postal za nove čase preveč obvezujoč in utesnjujoč, potem je nujno najti novo pot, tudi če bo tvegana in nevarna. In tako se danes od do zdaj veljavnega reda pomikajo proč milijoni in milijoni, novo obdobje je tukaj in je kot val, ni se mu mogoče upirati, treba je vanj vstopiti ne glede na to, kaj nam prinaša, kam nas vodi in kam nas bo pripeljal. Tu pa je zaskrbljenost Cerkev na mestu, čeprav nevarni te njene zaskrbljenosti ne bodo slišali ali ne bodo hoteli slišati, da je namreč obrat milijonskih ljudskih množic v novo in od vsega ustaljenega razvezano smer lahko obrat v opustitev vrednot, kar pa je vsekakor zelo resna zadeva. Premik milijonov je namreč nagonski, osrednji in edini razlog zanj je strah, je ogroženost, predvsem zaradi migrantov, je občutek negotovosti,

strah pred prihodnostjo in posledično tesnoba, da so vrata v to prihodnost skoraj zaprta in se ni mogoče pomakniti naprej. Strah in ogroženost potemtakem, ki ju od druge svetovne vojne sem nismo več poznali in za katera je upati, da se bosta polegla in pomirila. Kajti strah in ogroženost sta nasprotje od tistega, kar so vrednote, strah in ogroženost vrednote rušita in ubijata. Rojevata nestrpnost in sovraštvo med ljudmi, nagibata v silo in reševanje problemov z grobstvo, ubijata razumevanje, spoštovanje, sožitje v zasebnem in globalnem prostoru, torej spodkopavata tudi odnose med narodi, verami, civilizacijami, sta slepa in uničevalna sila, v bistvu nerazodna ter razdiralna. To seveda pomeni opustitev vrednot, ki naj ne bi bile več porabne, ne nazadnje to pomeni oster odmik od Božjih nasvetov, ki jih je mogoče vse strniti v vabilo, naj imamo v svoje dobro lep odnos do sočloveka in vseh ljudi, naj imamo sočloveka in vse ljudi radi, naj skrbimo za druge kot zase, naj bomo do drugih prizanesljivi, kot smo prizanesljivi do svojih napak, naj ne bomo maščevalni, naj se odrečemo grobstvi in sovraštvu, naj odpuščamo in predvsem naj bo naš delež svetu mir in še enkrat mir, brez katerega ni naše sreče in ni sreče drugih, ni skupne sreče in je ne more biti. Mir, ki je ljubezen do vseh in je največ od vsega, največji blagor in dar, ubeseden v enkratno pomenljiv pozdrav: "Mir vam bodi, mir vam bodi".

Janez Povše

POGOVOR Stefano Santi in Andrea Beltrame, direktor in predsednik naravnega parka Julijskih Predalp

“Naš glavni cilj je združevanje in ustvarjanje skupnega čezmejnega parka!”

Naravni park Julijskih Predalp so ustanovili leta 1996 in se razteza na površini približno 100 km² na ozemlju občin Rezija, Na Bili, Kluže, Bardo, Pušja Vas in Mužac. V park so vključeni najvišji predeli gorskih verig Lopiča, Muzcev in Kanina. Posebnost tega območja je izjemna biodiverzitet, ki je nastala na stičišču treh biogeografskih območij: Mediterana, Ilirije in Alp.

Letos je park dobil pomemben naziv Man and Biosphere mednarodnega društva UNESCO.

O tem pomembnem dosežku in o parku smo se pogovorili z direktorjem parka Stefanom Santijem (S. S.) in predsednikom Andreom Beltramejem (A. B.).

Najprej, kaj je točno naziv MAB in koliko časa ste si prizadevali za to?

A. B.: Naziv MAB je ena veja priznanj, ki jih daje UNESCO in se osredotoča na ravnovesje med človekom in naravo. Ko na nekem območju obstaja

Delegacija parka Julijskih Predalp v Parizu (foto Arhiv PNPG)

je ta prostor premajhen v primerjavi z drugimi območji MAB po svetu. Zato smo začeli širiti idejo in ponudbo tudi občinam, ki so v neposredni okolici, in postali močnejši.

lom, ki smo si jih skupno zastavili. To je gotovo dodana vrednost.

Torej obstaja sodelovanje s Triglavskim narodnim parkom?

S. S.: Absolutno! Z upravitelji Triglavskega narodnega parka se slišimo vsak dan. Sodelovanje smo vedno gojili in ga bomo tudi naprej s skupnimi projekti. Slovenci so nam tudi dosti pomagali pri pripravah naše kandidature za naziv MAB. Spoznali smo tudi predsednico

nacionalnega odbora MAB Gordano Beltram, ki nam je predstavila slovensko izkušnjo kandidature.

A. B.: Rad bi poudaril, da se sodelovanje hitro in močno krepi, kajti naš glavni cilj je prav združevanje in ustvarjanje skupnega čezmejnega parka, ki je last človeka in narave ne glede na narodnost. To je tudi eden glavnih ciljev organizacije UNESCO, zato ne moremo drugače kot nadaljevati po tej pravi poti. Meje za naravo ne obstajajo in ne bi smele obstajati niti za človeka.

Kateri projekti potekajo zdaj?

S. S.: Če ostanemo pri sodelovanju s Slovenijo, lahko omenim uspešen projekt NAT2CARE v sklopu Interrega Italia-Slovenija, ki spodbuja skupnosti za ohranjanje in obnavljanje čezmejnih območij Natura 2000. Cilj je izboljšati stanje in prisotnosti biodiverzitet teh območij in krepitev celovitega čezmejnega upravljanja, z okoljsko vzgojo, ozaveščanjem

prebivalstva in povečanjem promocije ekosistemskih storitev. S projektom izvajamo monitoring številnih gorskih habitatov in živalskih vrst, kot so zveri, votlorogi, ujede, sove, a spremljamo tudi žuželke. V območje parka nista še vključena Naborjet-Ovčja vas in Trbiž, čeprav spadata v Julijske predalpe. To območje nismo upoštevali zaradi enega razloga, ker je ta del Kanaleske doline podvržen mednarodnemu sporazumu in nismo hoteli preveč birokratskih zapletanj. Gotovo pa je naš cilj vključiti v park tudi trbiški gozd, ki je še edina državna gozdna površina.

stičišče treh biogeografskih območij in ker na tem kraju pogosto dežuje. Danes imamo tudi veliko tujih vrst, ki niso tipične za naše območje, in to tudi zaradi klimatskih sprememb, ki vplivajo predvsem na alpske rastline. Imamo zanimive primere npr. na Kaninu, kjer je ledenik, ki se počasi topi, in na odkritem prostoru so začele rasti alpske vrste in nižje, kjer je bilo nekaj dovolj hladno za njihovo ohranitev,

Julijski mak (foto Elena Mattiussi)

Kanin (foto Marco Di Lenardo)

idealno ravnovesje med človekom in okoljem, tisto območje lahko predstavi kandidaturu za ta pomembni naziv. Mi smo začeli razvijati svoje okolje s pomočjo občin, ki mejijo s parkom: odprli smo info točke in podpirali naše ljudi, da začnejo pridelovati pridelke in ustvarjati izdelke, ki so posebnost na tem koncu, z željo, da bi zvečali našo ponudbo in dodatno ovrednotili to območje. Ko smo to dosegli z velikim uspehom, se nismo zadovoljili. Hoteli smo kaj več, nekaj kar bi potrdilo naš trud, in to smo dobili pri prijateljih iz Slovenije oz. Triglavskega narodnega parka. Opazili smo, da je v tem parku tudi posebno območje z nazivom MAB, in razumeli smo, da je tista naša pot. Dolgo pot za dosežek priznanja smo začeli leta 2011. Najprej smo začeli delati v sklopu šestih občin, ki ležijo na območju parka, potem pa, ko smo si dobro prebrali dokumentacijo, smo dognali, da

Vsi upravitelji so se strinjali in tako smo predstavili svojo kandidaturu.

S. S.: Naziv ima seveda velik pomen že kot “brand”, saj je UNESCO ena izmed najpomembnejših mednarodnih organizacij. To je za nas velika čast in sreča, saj so naravne lepote, ki so pod okriljem te pomembne organizacije, zelo privlačne za turiste oz. ljubitelje narave. Poleg tega smo zdaj združili enajst občin v ta pomembni projekt, te bodo zdaj delale za skupno dobrobit območja in vse sledile navodi-

začenjajo izginjati. Prav zaradi tega pojava izvajamo projekt, s katerim botaniki presajajo te rastline, ki so v nevarnosti, na višje položaje. Podobno so v nevarnosti tudi nekatere vrste živali, kot npr. bela jerebica, ki je žal prisotna le še na Kaninu in Mangartu in jo monitoriramo s kolegi Triglavskega narodnega parka. Dokler bo zdržal ledenik, se bo ohranila. Temperature se višajo, ledenik se seveda krči, toda na srečo je na tem območju veliko padavin, tako da pozimi sneži in to malo izravna račune. Če nekega dne ledenika ne bo več, se bodo začele seliti v ta prostor bolj mediteranske vrste.

A. B.: Z zvermi nimamo posebnih težav. Risov je vedno manj, ker jih slovenski lovci ne marajo in so jih veliko postrelili. Prav pred kratkim so v Triglavskem narodnem parku začeli izvajati projekt za boljšo zaščito te živali. Volkovi so v glavnem samo na prehodu, medtem ko imamo z medvedi

od časa do časa kakšno težavo, predvsem ker napadajo ovce. Dežela pa skrbi, da lastnik dobi povračilo škode.

Finančnih sredstev je dovolj?

A. B.: Park nadzoruje Dežela FJK in nam jamči sredstva za redno delovanje. Za povečanje teh pa se je potrebno prijaviti na razne projekte, predvsem evropske.

Je težko upravljati tako obširno območje? Delate veliko posegov?

S. S.: Ja, ni lahko, predvsem ker nas je malo in ker se je v zadnjih letih - kot na vseh področjih - bistveno povečala birokracija. Zato je pomembno, da ojačimo naš administracijski aparat, za kar smo tudi začeli skrbeti. Delno bomo to rešili tudi s pomočjo enajstih sodelujočih občin, ki bodo gotovo pripravile razne projekte za park.

Posebna zahvala gre tudi nekaterim domačinom, ki živijo na območju parka in skrbijo, da je območje urejeno, kosijo in čistijo, kjer je preveč zaraščeno. Mi jih spodbujamo, naj nadaljujejo to dragoceno delo, in jih zato tudi finančno podpiramo.

A. B.: Glede posegov moram povedati, da so stalni, a ne drastični, prav zaradi pravila ravnovesja med naravo in človekom. Nekaj težav imamo s cesto, ki skozi park vodi iz Rezije v Učejo. Cesta je asfaltirana, a je potrebna popravil in posodobitev, toda problem je tudi tokrat birokratski. Cesta je v lasti več javnih ustanov, in ko ni jasno, čigav je neki del, nihče ne naredi nič. Mi bi radi, da bi cesta prišla pod naše nadzorstvo, s tem da bi dali majhno

pristojbino pri vhodu kot na vseh cestah, ki gredo skozi parke. To ne zato, da bi s tem služili, ampak da bi imeli sredstva za popravila te prečudovite poti.

Kateri izzivi vas čakajo?

A. B.: Gotovo prej omenjeni projekti in krepitev sodelovanja s Slovenijo. Radi bi tudi razširili ponudbo na kraje, ki so bolj oddaljeni, a ne toliko daleč, da bi z njimi ne lahko začeli sodelovati. Nam manjka bolj množičen turizem. Sem prepričan, da turist, ki gre dva, tri tedne na počitnice v Gradež ali Lingnan, če bi zvedel za naš park, bi se rade volje za en dan “odpočil od morja” in se sprehodil po našem parku. Problem je priti v stik s pravimi agencijami, jih prepričati, da je to zanimiva ponudba tudi zanje.

Drugače je najbolj pomembno, da nadaljujemo po začrtani poti in razvijamo naprej naše območje MAB.

Matevž Čotar

Pogled s planine Kanin v Reziji (foto Marco Di Lenardo)

STRUNJAN Blagoslovitev Pastoralnega doma

'Če je kdo žejen, naj pride k meni in naj pije'!

Koprski škof msgr. Jurij Bizjak je v soboto, 13. julija 2019, na trgu pred strunjsko cerkvijo ob blagoslovitvi Pastoralnega doma Morska zvezda daroval sveto mašo. Po njej je blagoslovil Pastoralni dom z blagoslovljeno vodo, ki so jo zajeli iz enega od štirih med obnovo najdenih vodnjakov. Škofov nagovor objavljamo v celoti.

Dragi oče Bojan, župnik strunjski, in vsi bratje mašniki in diakoni, dragi bratje redovniki in sestre redovnice, dragi bogoslovci, dragi župljani Župnije Strunjan in vseh drugih župnij, dragi gradbinci in vsi, ki ste hišo opremili, dragi gostje in domači, milost vam in mir od našega Gospoda in njegove svete Matere Marije!

Za geslo blagoslovitve Pastoralnega doma Morska zvezda smo vzeli Gospodove besede: 'Če je kdo žejen, naj pride k meni in naj pije'! (Jn 7,37). Navedene besede je naš Gospod izrekel na šotorski praznik, zadnje dni septembra ali prve dni oktobra. Šotorski praznik, praznik kolib ali koč, je bil najbolj vesel praznik v letu: vsi pridelki so bili pod streho, žito v shrambah, olje v kamnitih posodah, vino od mehovih, vsega dovolj in na

pretek. Hkrati se je že čakalo na jesenski prvi ali zgodnji dež. – Tudi naš pridelek in izdelek je pod streho, zato se danes veselimo in izročamo obnovljeno hišo njenemu poslanstvu in namenu.

Pastoralnemu domu smo dali ime Morska zvezda, ker stoji ob Marijinem svetišču in ker ima Marija, po aramejsko Marjam, pomeni tudi 'Gospodarica morja'. Zato je Marija tudi zavetnica ribičev in pomorščakov. Gospodarica morja pa je tudi zvezda Severnica, ki ribičem in pomorščakom blagohotno kaže zemeljsko razdaljo in nebeško stran. Zato je Marija, Gospodarica morja, upravičeno tudi Morska zvezda.

Pri prenovi Pastoralnega doma Morska zvezda so naši dragi izvajalci naleteli tudi na številna presenečenja, od katerih so nekatera bila tudi manj ugodna, druga pa zelo koristna in uporabna. Med temi koristnimi in ugodnimi je prav gotovo tudi najdba obilnih zalog vode v kar štirih vodnjakih. Četrta in zadnja je v bližini velike ciprese južno od oltarja. Srednja dva, drugi in

tretji, sta pred glavnim vhodom v dom in stojita tam kot dva točaja, ki vabita goste v hišo na pijačo, prvi in največji vodnjak pa zbira vodo vseh notranjih streh in je v atriju.

Foto Ivan Rampre

Navedeni vodnjaki namreč prav lepo ponazarjajo tudi namembnost in poslanstvo hiše, ki smo jo prenovili in opremili. Vodnjak, bogastvo svetopisemskih očakov, kraj prijaznih srečanj in počitka, kraj prvih srečanj in spoznanj mladeničev in mladenk, bodočih zaročencev ter ženinov in nevest, poznejših mož in žena in

očetov in mater, težko pričakovana oaza nomadov in popotnih karavan, od daleč sta ga zavohala žival in človek in se spuščala v dir proti njemu. Znana je pesem o studentu: 'Izviraj, studenec, prepevajte mu! Studenec, ki so ga izkopal knezi, ki so ga izvrtali prvaki ljudstva z žezlom, s svojimi drogovi' (4 Mz 21,17-18). Vodnjak je najprej znamenje Gospoda samega: 'Mene, studenec žive vode, so zapustili, da si izkopljejo kapnice...' (Jer 2,13). 'Kakor jelen hrepeni

Odlomki Božje besede, ki smo jih prebrali in poslušali, so vsi povezani z vodo. V prvem berilu iz Pregovorov je voda omenjena sedemkrat, v drugem berilu iz Razodetja je voda znamenje življenja, evangelij po Janezu se dogaja pri Jakobovem vodnjaku v Sihemu. Vodnjak je prisposoba zaročenke: vrelec mojega vrta (Vp 4,15). Prisposoba žene: pij vodo iz svojega vodnjaka (Pr 5,15-19). Prisposoba matere: jama, iz katere ste izkopani (Iz 51,1-2). Prisposoba življenja: v tebi je studenec življenja (Ps 36,10). Jaz bom žejnemu dal zastoj iz studenca žive vode (Raz 21,6). Vodnjak je prisposoba modrosti (Pr 8,22-31). Vrelec modrosti in življenja (Pr 13,14; 18,4). Vodnjak je prisposoba radosti: rajali bodo in peli: vsi moji studenci so v tebi! (Ps 87,7).

Vodnjaku v atriju smo dali ime Beršeba, v spomin na vodnjak, ki ga je v Beršebi izkopal oče Abraham (1 Mz 21,30) in se zanj pogajal z Abimelekom ter z njim sklenil zavezo. Iz tega vodnjaka je Abraham natočil meh vode, ki ga je dal Sarini dekli Hagari, ko jo je skupaj s sinom Izmaelom izgnal v puščavo (1 Mz 21).

Prvemu vodnjaku pred vhodom v dom, na levi s pogledom od oltarja, smo dali ime Haran, v spomin na vodnjak v Haranu, v severni Mezopotamiji med Evfratom in Tigrisom, 600 km od Beršebe, pri katerem je Abrahamov hlapec Eliezer srečal Rebeko in jo pripeljal Abrahamovemu sinu Izaku za ženo (1 Mz 24), in v spomin na vodnjak v Haranu, pri katerem je oče Jakob srečal svojo ženo Rahelo (1 Mz 29). Drugemu vodnjaku pred vhodom, na desni s pogledom od oltarja, pa smo dali ime Sihem, v spomin na vodnjak, ki ga je oče Jakob izkopal v Sihemu v Samariji (Jn 4,12) in je v evangeliju znan po pogovoru med Jezusom in Samarijanko (Jn 4). Četrtemu vodnjaku južno od oltarja nismo dali posebnega imena, spominja pa nas na vrelec, ki ga opisuje prerok Ezekiel in je njegova voda tekla z desne strani templja južno od oltarja. Tekla je proti Mrtvem morju, in ko je prispela v morje, je voda Mrtvega morja postala zdrava (Ezk 47). – Naj tudi voda iz hiše v Strunjanu ohranja naše studenci so v tebi! (Ps 87,7).

Naj domu, ki ga blagoslovljamo, vrelci duha in življenja nikoli ne presahnejo. Naj ga navdihuje prerok Izaija, ki kliče: 'O vsi žejni, pridite k vodi!' (Iz 55,1). In naj vedno jemlje za svoje Gospodove besede: 'Če je kdo žejen, naj pride k meni in naj pije! Kdor veruje vame, bodo, kakor pravi Pismo, iz njegovega osrčja tekla reke žive vode!' (Jn 7,37-38). In Marija, Morska zvezda, naj bo v tej hiši tudi 'Začetek našega veselja', naj bo izvir in vrč in čaša svetih milosti, ki jih potrebujemo, da bomo tudi o njej lahko rekli kakor o gori Sion: Vsi moji studenci so v tebi! (Ps 87,7).

NA BOŽJO POT SPET MALO NAOBKROG (20)

Mariza Perat

Prva javna izpostavitve podobe Usmiljenega Jezusa

To se je zgodilo leta 1935 pri Ostri Brami, kar bi pomenilo "Vrata Zarje". To je obokan vhod in je del obzidja mesta

Ostra Brama

Wilno. Obzidje so zgradili v začetku 16. stol., da bi se zavarovali pred Tatari. Na tem oboku sta že od začetka stali dve podobi: ena je predstavljala Božjo Mater, druga pa Odršenika. Papež Pij XI. je Marijini podobi leta 1927 nadel ime "Podoba Device Marije, Matere usmiljenja". Podobo so takrat ob prisotnosti najvišjih cerkvenih in civilnih oblasti z velikimi slavnostmi kronali. Podoba Usmiljenega Jezusa je bila izpostavljena od 26. do 28.

aprila ob sklepu izrednega jubileja odrešenja sveta. Podobo so namestili na najvišje okno cerkve pri Ostri Brami. Slovesnost je sovpadala s prvo nedeljo po Veliki noči, torej z nedeljo, za katero je Gospod želel, naj bo praznik Božjega usmiljenja. Duhovnik Mihael Sopočko je takrat pridigal prav o Božjem usmiljenju. V zvezi s slovesnostjo s. Favstina v svojem Dnevniku piše: "Ko je bila podoba izpostavljena, sem videla živo kretljivo Jezusove roke, ki je naredila veliko znamenje križa. Zvečer sem videla, da se podoba premika nad mestom, prepletenim z zankami in mrežami za lov. Ko je Jezus šel mimo, je presekal vse zanke in na koncu napravil velik križ in izginil". Naslednje leto je s. Favstina odšla v samostan v Krakov. Bila je že zelo bolna in 5. oktobra 1938 je tu umrla. Pokopana je v kapeli sester Božje Matere usmiljenja v Krakovu-Lagiewnikih.

/ dalje

Samostan v Krakovu

ZAKAJ PRAV JEZUS? (78)

PRIMOŽ KREČIČ

Pogled na Kristusa pri reformatorjih

Po visokem srednjem veku se je začel rušiti urejeni sistem in red v družbi. Namesto prve avtoritete Boga so začeli poudarjati pomen človekove subjektivnosti in njegovo vero do Boga. Ta čas je bil zaznamovan z različnimi problemi: epidemijami kuge in drugimi boleznimi, turškimi pohodi.

Nemškega reformatorja Martina Lutera (+1546) ni zadovoljilo razmišljanje pozne sholastike, ki je premalo upoštevala človeka v njegovih strahovih, težavah in grehih. Zanimala ga je izkušnja vere, bil je prepričan, da je v moči vere v Kristusa, ki izhaja iz poslušanja Božje besede, mogoče doseči Božje opravičenje. Luter je utemeljil nauk o opravičenju v Kristusu na štirih: samo

(sola): opravičenje samo po Kristusu, samo kot dar Božje milosti, samo po veri in ne po dobrih delih, samo po Svetem pismu in ne po človeških izročilih. Njegov nauk o Kristusu ohranja tudi spoznanja prvih koncilov in nanje gleda v zahodnem, avguštinskem zornem kotu. Zanj je pomembno, kaj je Kristus za človeka, to se pravi odnos med človekom in Kristusom.

Poudarjal je povezanost obeh narav v Kristusu, ki nima primerjave v svetu. Zato je mogel tako stvarno govoriti o človeku Jezusu in njegovem zemeljskem življenju, v katerem je ljudem posredoval odrešenje. Lutrova osredotočenost na odrešenje vključuje tudi nauk o opravičenju. Poznati Kristusa pomeni poznati njegov dar za človeka. Odršenjsko delo je sprava z Bogom in odrešenje od greha, smrti in hudiča. Kot sprava deluje v smeri Boga, kot odrešenje v smeri ljudi. Pri tem je pomembno naglasiti, da je Luter zelo globoko doživljal razpetost med zveličanjem in pogubljenjem. Človek je kriv za greh. Bog se jezi nad grešnikom, ki je rnil njegovo ljubezen in omajal pravičnost. Samo po daru ljubezni in pokorščine

more biti vzpostavljen odnos z Bogom, da se pomiri. Kristus, ki je bil brez greha, je mogel stopiti v človeški greh, hudobijo in smrt. Nase je vzel kazen, ki je bila namenjena grešnikom, in jo trpel v pokorščini do kraja. Francosko švicarski reformator Janez Kalvin (+1564) je izhajal iz svetopisemskega pričevanja o Kristusu in obenem ohranjal nauk kristoloških koncilov. V ospredju njegovega zanimanja je bilo iskanje gotovosti za zveličanje. Vsak človek potrebuje dar Kristusovega odrešenja. Poleg tega je močno poudaril še drugo nujnost, ki je v odluku Božje volje ali predestinaciji za zveličanje. Ta večna izbranstvo je namenjena izvoljenim in ne tistim, ki so na poti pogubljenja. Vse od začetka je Bog postavil red, ki ga je človeštvo zavrnilo, ko je v svojem napuhu iskalo druge poti. Korenit odmik od Boga je zahteval prihod

odrešenika, ki je moral biti Božji in človeški. Pri tem je bila pomembna pokorščina, s katero se je Kristus postavil na mesto nepokornega Adama. Kalvin je za boljše predstavitve Kristusovega sredništva izdelal nauk o njegovi trojni službi: preroški, kraljevski in duhovniški. Kot prerok je oznanjal odrešenjsko voljo Boga, kot duhovnik brez greha je s svojo

smrtjo zagotovil zadostitev Bogu. Tisti, ki pripadajo njegovemu Kraljestvu, se morajo odpovedati svetu in prinašajo med ljudi nove moči in milosti. Človekova dela in svetost so znamenje njegove večne izbranstvo, da se trudi v svojem poklicu in tudi v ekonomiji. Na učenje reformatorjev se je odzval koncil v Trentu. V Dekretu o opravičenju (1547) so škofje izpostavili različne vzroke, med njimi tudi srednjeveški nauk o Kristusovih zaslugah in njegovi zadostitvi. Zlasti v pogovorih o naravi evharistije so naglasili žrtveni in odršenjski pomen Kristusove smrti ter vstajenja. Protestantski reformatorji niso sprejeli tridentinskega nauka o žrtvenem značaju evharistije, niso pa imeli pomislekov pri izrazoslovju glede Božje jeze in sprave med Očetom in Sinom.

SZSO GORICA Tabor volčičev in volkuljic v Gonjačah

Razburljive dogodivščine v Galski vasi

Najmlajša veja Slovenske zamejske skavtske organizacije se je letos na poletni tabor odpravila v Gojače oz. v Galsko vas. Slavni Asterix, Obelix, Kvaritonix, Matusalemix in veličastni galski poglavar Vserasturix so v torek, 9. julija, sprejeli mlade volčiče in volkuljice krdele Sambhur iz Gorice.

Že prvi dan so volčiči postavili tabor: pripravili so oglasno desko, okrasili galsko zastavo in strukturo tabornega ognja, nato so v večernih urah postavili še jambor. Da bi otroci lahko ostali v Galski vasi, so se morali obvezati, da se bodo držali galskih zapovedi. Po slavnostni pojedini, ki sta jo pripravila poglavarjeva žena Briti in druid Panoramax, so se volčiči zbrali ob tabornem ognju in ob svetlih pla-

menih skupaj prepevali galsko himno. Naslednji dan je mlade skavte pričakalo presenečenje, saj je bila na vrsti galska olimpijada, s katero so se Galci pripravili na morebitni spopad z Rimljani. Po

saj so se v jutranjih urah odpravili na izlet do rimskega vodnega stolpa. Mislili so, da bodo lahko vohunili po rimskem ozemlju in morda srečali kakega Rimljana, žal pa niso nikogar srečali na poti.

utrudljivem dnevu je v večernih urah nastopil čas še za prireditev *Galija ima talent*, na kateri so skavti pokazali svoje dramske in glasbene sposobnosti. Četrtek je bil za volčiče še posebno zanimiv,

Popoldne so bile na vrsti raznoredne delavnice, pri katerih so mladi gostje Galske vasi kuhali, šivali, izdelovali obeske za ruto, frače, ropotulje, zapestnice in mazila za ustnice. Petje okoli tabornega ognja je prekinila poglavarjeva žena Briti, ker je na tleh v gozdu našla zlat srp druيدا Panoramaxa, njega pa ni bilo od nikoder. Šli so ga iskat, našli pa so le njegovo sporočilo v skrivni pisavi. Dešifrirali so ga in ugotovili, da so Panoramaxa ugrabili rimski vojaki. Ker niso imeli zadostne zaloge čarobnega napoja za vse Galce in goste, sta se Asterix in

Kratke

Papež Frančišek se je spomnil na Luno

Papež Frančišek je prejšnjo nedeljo z okna apostolske palače nagovoril romarje, zbrane na Trgu sv. Petra. V ospredje je postavil evangelijski odlomek, v katerem evangelist Luka pripoveduje o Jezusovem obisku v hiši Marte in Marije. Kot je poročal Radio Ognjišče, je sveti oče po molitvi Angel Gospodov in blagoslovu spomnil na dogodek pred petdesetimi leti, ko je človek stopil na Luno. "Dragi bratje in sestre, pred petdesetimi leti, kot bi bilo včeraj, je človek stopil na Luno in s tem uresničil izredne sanje. O, da bi spomin na ta veliki korak za človeštvo prebudil željo, da bi skupaj napredovali k še večjim ciljem: k večjemu dostojanstvu slabotnih, k večji pravičnosti med ljudstvi, za več prihodnosti našemu skupnemu domu".

Srečanje družin Ustanove Anin sklad 2019

Anin sklad, dobrodelna, nevladna, neprofitna in nepolitična ustanova, ki povezuje družine z več otroki, pripravlja v nedeljo, 28. julija, v Dolenjskih Toplicah tradicionalno poletno srečanje družin. Namenjeno je druženju z dobrotniki ter med družinami, pa tudi izmenjavi dobrih praks. Ker si večina družin ne more privoščiti dopusta, je tovrstno srečanje za družine z več otroki eden od prijetnejših trenutkov. Srečanje bodo začeli ob 10. uri s sv. mašo, ki jo bo daroval br. Primož Kovač. Po malici sledi kopanje v bazenih Dolenjskih Toplic, nato piknik.

Obelix javila, da gresta po galskega druيدا.

V petek so skavti odšli raziskovat okolico vse do soteske Konjščaka. Prišli so do rimskih taborov Bolanum, Lavdanum, Belirum in Akvarium, kjer so dobili dele načrta, ki so ga Rimljani pripravili za napad na Galsko vas. Na poti domov pa so srečali še Netflixa in Spotifixa, Galca iz druge galske vasi, ki sta se jim pridružila.

Predzadnjega dne pa je bila na vrsti velika bitka proti Rimljanom. S pomočjo druيدا Panoramaxa in njegovega čarobnega napoja so ob koncu dneva le premagali sovražnike in si tako izborili samostojnost.

V nedeljo so Galsko vas obiskali še starši. Po tabornem ognju, obilnem kosilu in sveti maši, ki jo je daroval g. Karel Bolčina, so skupaj s svojimi otroki zapeli Pesem slovesa, s katero se je tabor uradno končal.

Vestni modras

SZSO GORICA Tabor izvidnikov in vodnic v Kal Koritnici

Dnevi, polni lepih doživetij

Goriški del Slovenske zamejske skavtske organizacije je letos priredil tabor čete izvidnikov in vodnic med 9. in 19. julijem 2019 v vasi Kal Koritnica pri Bovcu. Tabora se je udeležilo 23 otrok, med enajstim in šestnajstim letom starosti, vodila pa sta ga načelnika Ivana Cotič - Sočutna Puma in Andrej Čavdek - Poslušni bober. Na taboru je poleg njih pomagalo veliko drugih starejših skavtov in prostovoljcev, ki so rade volje nudili pomoč novima načelnikoma. Kot je v navadi, so starejši člani prišli na taborni prostor dan pred drugimi, 8. julija 2019, da so začeli urejevati in pripravljati glavne zgradbe za taborjenje. Ko so se jim naslednjega dne pridružili mlajši in manj iz-

kušeni izvidniki, je sledila "postavitev tematike" oz. določene zgodbe v taborno dogajanje. Letos so bili posamezni vodi predstavljeni z imeni plemen, ki so v času princa Kaspijana živela v Narniji. Kalormenci, Otočani, Pradeželani in Narnjci so skupaj s Kaspijanom, pomočniki in štirimi kralji Narnije (Peter, Suzana, Edmund in Lucy) premagali kraljestvo zlobnega Miraza, Kaspijanovega strica. Nasičen program goriške čete je vključeval krajše izhode, kot so izlet v Velika korita Soče, "orienteering", "hike-raid" za starejše člane, ni pa primanjkovalo delavnic, na katerih so otroci razvijali svoje spretnosti in kompetence, in iger z zdravdo tekmovalnostjo.

Točke tabora so se seštevale tistim, ki so jih vodi nabirali v skavtskem letu. Urejenost, skupinsko delo in trud so bili temeljni pri kopičenju točk. V zagrizenem boju za zmago tabora sta izstopala vod pum in modrasov, ki sta sklenila tabor z istim številom točk in sta zaradi tega bila oba nagrajena. Vodstvo je poleg tega pripravilo tudi nagrado za skavta in skavtinjo, ki sta se kot posameznika v skupnosti najbolj izkazala, znano kot "Nagrada Naj-skavta". Medtem ko so nagrade imele le vlogo spodbude za uspešno nadaljevanje skavtske poti, so vsi izvidniki goriške čete zapustili taborni prostor, polni sreče, spominov in novih prijateljskih vezi.

Misleči gams

Na Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani Študijski program Duhovno izpopolnjevanje

Do 15. septembra 2019 je odprt vpis v študijski program Duhovno izpopolnjevanje na Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani. Namenjen je duhovnikom, redovnicam in redovnikom ter vsem vernikom in duhovnim iskalcem. Dobrodošel je vsak, ki želi poglobiti svojo osebno vero in duhovno rasti, pa tudi tisti, ki se želi usposobiti za spremljanje drugih na duhovni poti. Vsak izmed udeležencev pridobi in poglobi tisto, kar potrebuje

za svoje življenje in poslanstvo. Študijski program Duhovno izpopolnjevanje obsega 40 kreditnih točk (ECTS), deset predmetov, in se izvaja dve leti. V njem sodeluje šestnajst predavateljic in predavateljev Teološke fakultete. Predavanja so ob sredah od 16.30 do 20.45. Program se izvaja na Teološki fakulteti v Ljubljani, Poljanska cesta 4. Predavanja se bodo začela oktobra 2019. V študijski program Duhovno izpopolnjevanje se lahko

vpisujejo diplomanti prvo- ali drugostopenjskih študijskih in višješolskih programov. Dodatne informacije dobite pri koordinatorju programa p. Ivanu Platovnjaku, ivan.platovnjak@teof.uni-lj.si, +386 51 613 373, ali pri tajnici programa ge. Ani Rožman, ana.rozman@teof.uni-lj.si, +386 6 4229950 ali +386 1 232 56 86. Različne informacije in lahko najdete na spletni strani Teološke fakultete ali na blogu: <https://duhovnoizpopolnjevanje.home.blog/>.

Poletna srečanja pod lipami: dr. Jože Dežman in dr. Uroš Košir

“Operacija za zdravljenje narodne skupnosti je iskati resnico, živeti v odpuščanju in sožitju”

V četrtek, 18. julija, sta bila v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž protagonist poletnega Srečanja pod lipami zgodovinar, filozof, teolog in predsednik Komisije Vlade RS za reševanje vprašanj prikritih grobišč dr. Jože Dežman in arheolog dr. Uroš Košir, ki s komisijo sodeluje. Povod za goriški obisk je bil izid začetne publikacije *Nemoč laži, poročilo Komisije Vlade RS za reševanje vprašanj prikritih grobišč 2001-2018*, v kateri je zbranih 57 prispevkov 25 avtorjev in več kot 500 prilog. Tudi tokratni večer sta priredila v skupnem sodelovanju goriški kulturni hram in Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorič. Z gostoma se je pogovarjal časnikar Martin Breclj, sponzor večera pa je bila družina Fiegl z Oslavja, ki je pristosnim ponudila svoje vino. Breclj je uvodoma predstavil tematiko večera, govor je bil o enem izmed najbolj bolečih po-

glavij v slovenski zgodovini, o revolucionarnem nasilju med drugo svetovno vojno in po njej, z vsemi posledicami, ki jih je to imelo - “Želeli bi, da bi tudi te strani iz naše preteklosti čim prej zapustile slovensko politično agendo, žal pa dolgi proces tranzicije v demokracijo še ne dosega svojega zelenega epiloga”. Breclj je vsekakor prepričan, da delovanje Komisije Vlade RS za reševanje vprašanj prikritih grobišč dokazuje, da se nekatere zadeve pozitivno in celo pospešeno razrešujejo. Iz četrtega poročila izhaja, da je komisija opravila obsežno delo, zlasti po sprejetju Zakona o prikritih vojnih grobiščih in pokopu žrtev iz leta 2015, ki je komisiji dal nove naloge in pooblastila. Do konca leta 2018 je bilo raziskanih 233 grobišč in morišč, 162 jih je bilo urejenih v naravi, iz 129 je bil opravljen delen ali celoten prekop žrtev, v 104 pa je bil s son-

diranjem potrjen obstoj človeških skeletnih ostankov. Če upoštevamo vse umorjene v rovu sv. Barbare in iznos posmrtnih ostankov iz kraških brezen, ki so bili

zajo vsem mednarodnim standardom. V publikaciji so objavljene tudi tri besedila avtorjev iz Črne gore, Nemčije in Srbije. Dežman je na četrtekve večeru

noma nedorečeno zgodbo”, o pojmu partizanskih družinskih grobov, “ki jih zakon iz leta 2003 zbrše iz državnih evidenc. Če država ne bo uredila evidenc grobov, bomo ostali brez spomina, to je pa nerodno za neko civilizacijo ... Eno-stavna operacija za zdravljenje narodne skupnosti, ki se bo morala nehati lagati, je iskati resnico, živeti v odpuščanju in sožitju”.

Dr. Košir se s svojimi raziskavami posveča predvsem arheologiji prve in druge svetovne vojne na območju Slovenije. Po diplomi je bil zaposlen na Centru za preventivno arheologijo Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, objavil je več strokovnih in znanstvenih člankov s področja arheologije modernih konfliktov, zdaj je zaposlen pri idrijskem arheološkem podjetju Augusta, kjer se med drugim ukvarja z raziskavami o prikritih grobiščih in dela tudi za komisijo vlade RS. Na četrtekve srečanju je strokovno predstavil rezultate svojega arheološkega dela in pomen redakcije arheoloških poročil, ki so “namenjena vsakemu bralcu in ne samo komisiji”. V knjigi je kar 39 prispevkov, ki se posvečajo rezultatom arheoloških in antropoloških raziskav. “Gre za prvi tako obsežen fond objavljenih poročil na enem mestu”. Prispevki govorijo o rezultatih ekshumacij, o sa-

nitarnem iznosu posmrtnih ostankov žrtev iz kraških brezen in o detektorskih pregledih morišč v Kočevskem rogu. Osnova prispevkov so bila strokovna poročila podjetij Augusta d. o. o. in Magelan skupina d. o. o., razdeljeni pa so med številna poglavja, ki so zajeta v knjigi. Antropološke metode omogočajo vpogled v prepoznavanje žrtev z vidika starosti, spola, načina smrti in morebitnih poškodb v času življenja. “Arheologi vse posmrtno ostanke obravnavamo enakovredno in med njimi ne delamo razlik!” Dr. Košir je navedel nekatere primere izkopavanja žrtev, uporabe detektorskih pregledov območij morišč, še posebno pa se je zaustavil ob pomenu, ki ga imajo najdeni osebni predmeti in njihovo poreklo pri identifikaciji posameznikov. Poudaril je dejstvo, da so natančne izkopave in analize posmrtnih ostankov ter opravljeno arheološko in antropološko delo povsem primerljivi z evropskim prostorom. Izčrpnemu pregledu dela strokovnjakov je sledil pogovor o načrtu, da bi v Sloveniji ustanovili zavod, ki bi skrbel za vojna grobišča na splošno, o odklonilnih stališčih, ki tega načrta ne sprejemajo pozitivno, in o nekaterih krogih, ki povsem zavirajo procese tranzicije. “V Sloveniji obstaja civilizacijski manko, ki upočasnjuje proces sprave med Slovenci in tudi sam razvoj slovenskega naroda”. Dr. Dežman je nazadnje dodal: “Vsi poskusi življenja v laži nas ne peljejo naprej, nas pa zelo veliko stanejo. Nedvomno je neko normalno vztrajanje pri iskanju resnice čisto naraven postopek, ki nas bo peljal naprej, če bi pa še vsi pristajali na minimalen dialog, bi se lahko naučili demokracije”.

Katja Ferletič

Pevma / Tridnevno praznovanje zavetnice sv. Ane

Tudi letos bodo prebivalci lične vasice ob vznožju briških gričev namenili kar precej pozornosti zavetnici domače fare, sv. Ani. Na obširnem prizorišču Športno-kulturnega središča Pevma se bo v treh dneh zvrstilo kar nekaj privlačnih dogodkov. Športno-kulturno društvo Naš prapor, Združenje Krajevna skupnost Pevma – Štmaver – Oslavje, v sodelovanju z župnijo sv. Mavra in Silvestra ter Združenjem pridelovalcev rebule z Oslavja so se tudi letos, kljub vedno bolj zapletenim in zahtevnim birokratskim zadevam, odločili, da priredijo že dobro zakoreninjeno prireditev, ki pestri julijske dni. Tudi letos dogajanje daje pokroviteljstvo Občina Gorica. Letošnji pevmski praznični dnevi se bodo začeli v petek, 26. julija, ko bo ob 19. uri turnir v odbojki 4 x 4. Deveto leto zaporedoma ga posvečajo spominu prerano umrlega domačina, priljubljenega učitelja OŠ J. Abram, Davida Sossoua, ki je bil tudi sam v mladih letih dejaven odbojkar. Ob 21. uri bodo isti dan svojo strast pokazali kvartoperci, saj bo tekmovalje v briškoli. V soboto, 27. julija, se bo praznik odel s kulturnim plaščem. Program so bo začel ob 20. uri. Na ogled bo razstava izdelkov projekta Zastavimo skupne moči za skupne cilje OŠ Josip Abram iz Pevme in odprtje razstave Brata Rusjan, pionirja letenja. Razstava bo odprta od 26. 7. do 28. 7. ves dan, od 29. 7. do 3. 8. pa od 17. do 19. ure. V smeh in dobro voljo bo udeležence večera spravil dramski odsek PD Štandrež, ki bo gotovo iskriko kot vselej uprizoril komedijsko enodejanko iz svojega “železnega” repertoarja Trim. Vili Prinčič, ki ga dobro poznamo kot vnetega raziskovalca vojnih dogodkov, pa tudi navdušenega zbiratelja podatkov o bratih Rusjan, bo imel predavanje s projekcijo fotografij Brata Rusjan ob 150-letnici prvega poleta v Gorici.

Sv. Ano bodo seveda počastili tudi v domači cerkvi, v kateri bo v nedeljo, 28. julija 2019, ob 8.30 slovesna sv. maša, kateri bo sledila tradicionalna procesija po vasi.

Kot je že tradicija, bo vse dni poskrbljeno tudi za lačne želodce z jedmi na žaru, za suha grla pa z osvežujočimi pijačami in seveda nepogrešljivo, žlahtno briško kapljico. Prisrčno vabljeni! / IK

DRUŠTVO JADRO

prireja

predavanje Andree Bellaviteja

O LEONARDU VČERAJ IN DANES

predavanje bo dvojezično, sodeloval bo tudi predsednik društva Karlo Mučič

na sedežu društva v Romjanu (ul. Monte 6 busi 2) v sredo, 31. julija 2019, ob 20.30

V lični cerkvi na Vrhu Sv. Mihaela sta si v nedeljo, 21. julija 2019, obljubila zvestobo

KAREN ULIAN in

naš mladi sodelavec MATEVŽ ČOTAR

Da bi jima življenjska pot darovala čim več sončnih dni ob neomajni ljubezni, jima iz srca voščimo

VSI PRI NOVEM GLASU

S 1. strani

Uspešni izpopolnjevalni ...

Izpopolnjevalni tečaj so se slovesno končali v petek, 12. julija, s koncertom v nabito polni komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž; nastopajoči so se predstavili s programom, ki so ga obdelali med

tečajem.

Koncert se je pričel z nastopom mladih pianistov in nadaljeval z violinisti, ob klavirski spremljavi profesorja Čoralica, in solopevkami, ki jih je na klavirju spremljala profesorica Elisabetta Cava-

leri. Glasbeniki so predstavili dela raznih velikih skladateljev, kot so Mozart, Bach, Schumann, Mendelssohn idr., solopevke pa so odpele dele Mozartovih oper in Schumannovih samospevov. Koncert se je sklenil s solistično kitarsko točko in z nastopom kitarske skupine, ki je publiko navdušila z dvema skladbama. Eno od dveh, zahtevno osemgla-

sno skladbo, se je skupina naučila prav na tečaju pod natančnim mentorstvom profesorja Kuharja, ki je sicer tudi avtor dela, s pomočjo profesorice Martine Gereon, ki skupino vodi, in profesorice Marje Feinig. “Odločili smo se, da bomo organizirali visokokakovostne izpopolnjevalne tečaje in na tak način nudili možnost učencem šole in glasbenikom širše goriške regije, da se seznanijo z mednarodno priznanimi glasbeniki in docenti in z njihovim načinom dela. Organizacija takega dogodka je precej zahtevna, zelo pa smo zadovoljni z uspehom prve izvedbe tečajev. Vsi nastopajoči so bili zelo veseli in navdušeni nad to izkušnjo, to nam je seveda v veliko zaščeno kot tudi odziv publike na zaključnem koncertu. Za naslednje šolsko leto imamo v programu še dodatne novosti, ki jih bomo ob pravem času razkrili”, je dejala ravnateljica SCGV Emil Komel Alessandra Schettino.

BK

Potomci izseljencev iz družin Jakin in Koršič

Prišli so na obisk domačega kraja

Potomci Jakinovih in Koršičevih iz Števerjana so v teh dneh na počitnicah v Sloveniji. Ga. Julie iz Broomfielda, ga. Teresa iz Westminster g. Russ in ga. Mary Lou iz Denverja živijo v Koloradu, ki je zvezna država na zahodu ZDA. Veliko Slovencev in Hrvatov se

je izselilo v 19. stoletju in izbralo za svoj dom prav to zvezno državo. Tam so do 60. let prejšnjega stoletja imeli tudi zelo aktiven slovenski dom, v katerem so se družili. Kasneje so izvolili tudi slovenskega predstavnika v mestni svet občine Denver. Števerjanska občinska upra-

va jih je sprejela v soboto dopoldne in jim izrazila dobrodošlico. Predstavili so jim občinski

ustroj, kulturne dejavnosti, enogastronomski turizem; beseda je tekla tudi o meji in manjšini.

POGOVOR Damijana Češčut

Vedno prijetna Srečanja

V poletnem središču Srečanja 2019, ki ga v prostorih in parku goriškega Zavoda Sv. Družine organizirata Skupnost družin Sončnica in Amatersko športno združenje Olympia v sodelovanju z Mladinskim domom, lepa skupina otrok preživlja brezskrbne ure pod vodstvom zanesljivih animatorjev. Letošnje središče je - s posebno pozornostjo za športne dejavnosti in ovrednotenje slovenskega jezika - podprl tudi projekt *Zastavimo skupne moči za skupne cilje*, ki ga v spomin na vsestranskega kulturnega delavca dr. Mirka Špacapana izvaja Krožek Anton Gregorčič in finančno podpira Dežela FJK. O poletnem središču smo se pogovorili s koordinatorico Damijano Češčut.

otroci iz vrtcev. Sredi julija smo imeli okrog 30 otrok. Mislimo, da jih bo v šestem in sedmem tednu središča nekaj več; tako je vsaj bilo v prejšnjih letih. V zadnjem tednu, v avgustu, bomo še morali videti, koliko jih bo. Letos, pa že lani, smo opazili, da sredi julija marsikdo zmanjka: otroci namreč gredo z družinami na počitnice.

Kaj imate na programu?
Imamo že tradicionalne delavnice: otroci rišejo, pripravljajo ročne izdelke, veliko se seveda ukvarjajo s športom. Imeli smo gledališko delavnico, za to je prišla med nas Sanja Vogrič. Seveda imamo lep bazen: prve tri tedne smo ga uporabljali ogromno, saj je bilo zelo vroče. V četrtem in petem tednu poletnega središča smo ga rabili manj, ker je bilo vreme hladnejše. Dosti dejavnosti in časa bomo še preživljali okrog našega lepega bazena.

Veliko hodimo v telovadnico Olympia na Drevoredu 20. septembra. Tam se ukvarjamo s pa-

nogami, ki jih pač imamo pri združenju: s predšolskimi otroki imamo predšolsko telovadbo; z večjimi imamo veliko orodno telovadbo, ritmiko, nekaj plesa, odbojko. Vse to imamo v obliki igre: ne gre za to, da imamo vadbene ure in prave lekcije. Radi uporabljamo glasbo, da otroci plešejo; pred kratkim smo se z glasbo in plesom prav sprostiti, kot v diskoteki. Zelo sproščeno! Prejšnji teden smo šli gledat film v sklopu festivala Amidei, na tradicionalno srečanje poletnih središč na Travniku pa letos nismo šli, ker je bil dan preveč vroč.

Kakšne urnike imate?
Otroci lahko vstopijo med 7.30 in 8.45; tisti, ki ne ostanejo na kosilu, izstopijo najkasneje do 13.45. Tisti, ki ostanejo na kosilu, gredo domov najkasneje ob 15.45.

Središče koordiniraš ti. Kdo so tvoji sodelavci?

Tu smo v glavnem trenerji Olympia in nekateri člani Sončnice. Za Sončnico sta Ema Terpin in Katja Terčič, ki je v odboru Sončnice in je celo šolsko leto že pomagala v telovadnici; potem so še trenerja orodne telovadbe Rok Komel in Andrej Janežič, trenerki ritmike Maria Iussa, ki je tudi "podkoordinator", in Karolina Vizintin, ki pri tem pomaga. Dva tedna smo imeli "na posodo" tudi Jurija Devetaka in Gregorja Brainija, ki sta v civilni službi pri ZSSDI-ju. Ko more, rad prihaja tudi Valerio Komic, ki je sicer zaposlen v centru Bratuž, je pa v prejšnjih letih dostikrat pomagal v našem središču.

Kraj in vzdušje sta res prijetna ...
Park je res zelo lep, za prijaznost in gostoljubnost smo hvaležni sestram, ki nas prenašajo in imajo zelo rade.

DD

Obvestila

Kulturni center Lojze Bratuž organizira avtobus za 31. Romanje treh Slovenij na Svete Višarje, ki bo v nedeljo, 4. avgusta 2019. Avtobus bo odpeljal iz Kulturnega centra Lojze Bratuž ob 7. uri. Prijave sprejemamo na tel. št. +39 0481 531445 ali po mailu na info@centerbratuz.org

Zenski pevski zbor iz Ronk v sodelovanju z župnijo sv. Lovrenca vabi na orgelski koncert v počastitev sv. Lovrenca, v petek, 9. avgusta 2019, ob 20.30 v cerkvi sv. Lovrenca. Koncert bosta izvajala Mirko Butkovič in Roberto Squillaci.

Katoliško tiskovno društvo iz Gorice išče sodelavca, odgovornega za tehnično delo in vzdrževanje prostorov. CV pošljite do 31. 7. 2019 na naslov ktd.stc@gmail.com

Mladinski dom Gorica prireja "Poletnosti 2019", poletne počitnice za otroke od 6. do 14. leta: 26. 8. - 6. 9. ŠOLA ZA ŠALO - igriva priprava na začetek pouka (6-13 let); 2. - 6. 9. 1, 2, 3: SREDNJA! - uvod v srednjo šolo (11-12 let). Informacije na tel. 0481-280857 ali 366-6861441 oz. 331-6936603; e-pošta mladinskidom@libero.it, www.mladinskidom.it

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v sodelovanju s turistično agencijo v soboto, 3. avgusta, tradicionalni piknik v Zgornji Savinjski dolini z obiskom Mozirskega gaja. Ogledu t. i. parka slovenskih vrtnarjev, kjer so umeščeni tudi drugi objekti prepoznavnega načina podeželskega življenja, bo sledilo druženje. Prvi avtobus bo odpeljal iz Gorice s trga Medaglie d'oro/Goriščka z običajnimi postanki pri vaji blizu Pevskega mosta, v Podgori pri telovadnici, v Štandrežu pri lekarni in na Pilošču. Drugi avtobus iz Doberdoba s postanki na Poljanah, v Sovodnjah pri cerkvi in lekarni in na Pilošču, od koder bosta nadaljevala pot v Zgornjo Savinjsko dolino. Ura

odhoda bo objavljena.
Prispevke za SCGV Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kersevana lahko nakazate na bančni tekoči račun: Banca di Cividale - IBAN IT 97 M 054 841 240 1CC 003 003 6225; SWIFT C-VIIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.
"Male oglose" najdete na našem portalu www.noviglas.eu.

Sožalje

Prosvetno društvo Štandrež izreka družini globoko sožalje ob prerani izgubi **Luciana Pavia**. Ohranili ga bomo v lepem in hvaležnem spominu za vse, kar je naredil za našo skupnost.

Cestitke

Naša odbornika **Karen Ulian in Matevž Čotar** sta 21. julija stopila na skupno življenjsko pot. Polno sreče, zdravja in skupnega razumevanja jima želijo vsi pri Zvezi slovenske katoliške prosvete.

Goriška podpredsednica deželnega sveta Sveta slovenskih organizacij **Karen Ulian in Matevž Čotar** sta v nedeljo, 21. julija, sklenila zakrament sv. zakona. Draga Karen in Matevž, naj vama bodo ljubezen, radost ter medsebojno razumevanje trdni temelji vajine skupne poti. Vsi pri Svetu slovenskih organizacij.

Draga Karen in Matevž, naj vas na vajini skupni življenjski poti spremljajo ljubezen, sreča in nepozabni trenutki. Iz srca vama želimo vsi pri Kulturnem centru Lojze Bratuž
Na videmski univerzi je 17. julija **Jakob Figelj** dokončal magistrski študij v vinogradništvu in vinarstvu. Ob tem življenjskem uspehu mu čestitajo starši, sorodniki in prijatelji. V nedeljo, 21. julija, sta stopila na skupno življenjsko pot **Karen in Matevž**. Iskrene čestitke in obilo Božjega blagoslova jima iz srca želi Združenje cerkvenih pevskih zborov.

Štandrež / Poslovil se je zgleden Slovenec

Lucianu Pavio v hvaležen spomin

Velika množica sorodnikov, prijateljev, znancev in domačinov se je v soboto, 20. julija, poslovila od Luciana Pavia, ki je tri dni prej zapustil zemeljski svet. Cerkevni pogrebni obred je vodil domači župnik Karel Bolčina ob sodelovanju petih duhovnikov. Župnik se je v homiliji zahvalil pokojniku za zgledno krščansko življenje, za njegovo skrb za cerkev in cerkvene obrede, pri katerih je redno sodeloval. Vedno je bil pripravljen tudi pomagati pri upravljanju župnijske imovine. Več let je bil član župnijskega gospodarskega sveta. Na koru je pod vodstvom Tiziane Zavadlav in ob orgelski spremljavi Silvana Zavadlava spremljal cerkveni obred številnih domači zbor, kateremu so se pridružili pevci iz drugih goriških krajev. Zbor se je poslovil tudi na štandreškem pokopališču. Pevci so se čutili dolžne, da se z lepim petjem poslovijo od Luciana, saj se tudi njegovi številni domači udeležujejo na pevskem in glasbenem področju.

Luciano je svoje službeno obdobje opravljal v podjetju, ki je izdelovalo barve, prosti čas pa je na-

menjal obdelavi vrta, v katerem je skrbel, da je bilo zelenjave dovolj za vse njegove družinske skupnosti, in to skozi vse letne čase. Vpet je bil tudi v celotno štandreško skupnost in se zavzemal za ohranjanje tradicije in slovenske kulturne prisotnosti. V upravnem odboru Prosvetnega društva Štandrež je 23 let opravljal blagajniške posle. V nadzornem odboru pa je veliko let, do prerane smrti v 78. letu, skrbno spremljal delovanje društva. Na dramskem področju je poskrbel za scenosko opremo 21 predstav. Ker se je zavedal pomembne vloge, ki jo imajo mladinske organizacije, pa tudi zato, ker je verjel v mlade, se je udeleževal tudi v skavtski družini. Vsi, ki smo ga poznali in smo z njim sodelovali, se mu zahvalujemo za zgled pokončnega in prepričanega kristjana, ljubitelja domače zemlje in slovenskega kulturnega izročila.

Vsem domačim izrekamo iskreno in občuteno sožalje in, kot je v homiliji povedal domači župnik, smo dolžni zahvale Bogu, da smo imeli med sabo takega moža, kot je bil Luciano.

DP

poletna
SREČANJA
pod lipami

V sodelovanju z društvoma Krvodajalcev iz Sovodenj ob Soči in Doberdoba

DAROVATI ENERGIJO ZA ŽIVLJENJE

Gostje večera
ALDO JARC in ŠTEFAN TOMSIČ
predsednika društev Krvodajalcev iz Doberdoba in Sovodenj ob Soči ter hematologinja dr. NATAŠA FIKFAK

ČETRTEK, 1. AVGUST 2019, OB 20.30
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

Štandrež / Hvaležno župnijsko občestvo

Krščansko občestvo v Štandrežu se zahvaljuje Bogu za obilne darove, ki jih je v življenju prejel Luciano Pavio. Daroval jih je svoji družini, a v veliki meri tudi župnijski skupnosti. Za vse ure, skrbi in delo, ki jih je Luciano delil z župniki in župnijskimi sodelavci, naj bo zdaj bogato nagradjen v večnosti. Anici, Valentini in Darji, sestram in vsem sorodnikom izražamo iskreno krščansko sožalje.

Ob izgubi dragega LUCIANA PAVIA

se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancem in sosaščanom, da ste mu v tako lepem številu izrazili spoštovanje in ga pospremili na njegovi zadnji poti. Župniku Karlu Bolčini in somaševalcem se zahvaljujemo za lepo opravljen obred, pevce za ubrano odpete pesmi. Hvala tudi vsem, ki ste darovali v njegov spomin ter nam izrazili sožalje.

ŽENA ANICA, HČERKI VALENTINA IN DARIA Z DRUŽINAMA

RADIOSPAZIO
vrata proti vzhodu

(od 26. 7. 2019 do 1. 8. 2019)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 26. julija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studija 2.

Sobota, 27. julija (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, terskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Nedelja, 28. julija ponovitev oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 29. julija (v studiu Stefania Beretta): Pravljična za lahko noč.

Torek, 30. julija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 31. julija (v studiu Danilo Čotar): Samotni pastir: Žuželke so prvi letalci. - Izbor melodij.

Četrtek, 1. avgusta (v studiu Andrej Bavcon): Četrtek večer z glasbo - Zanimivosti, obvestila in humor.

*Minulo nedeljo se je družba čuot'va veselila,
saj sta si **KAREN in MATEVŽ**
večno ljubezen in zvestobo obljubila.
Naj bo njuna pot lahka in sproščena,
ustavi jih pa ne težava nobena.*

ČUOTVI

KAREN IN MATEVŽ sta se odločila,
da bosta na skupno pot stopila
in si nov dom uredila.
Iz srca vama vse najboljše želimo
in ŽIVIJO NOVICI uglasimo!

DVS Bodeča Neža, OPZ Etko Mužetko, MIPZ Vihar,
CPZ in PD Vrh Sv. Mihaela

Pogovor / Barbara Hofman

“Vse moje slike imajo popolnoma naravno osnovo”

V mesecih juliju in avgustu si lahko v Mestni knjižnici Izola ogledate likovno razstavo z naslovom Vtisi in slike. Pripravila jo je Barbara Hofman iz Radovljice. Avtorico smo prosili, naj nam kaj več pove o sebi in tem, kako so nastajale njene slike.

Barbara, bi nam povedala kaj o sebi? Od kod prihajaš, kje živiš, kaj počneš?

Res je, prihajam iz Radovljice. To je moje rojstno mesto in mesto, v katerem sem preživela otroštvo. Srednjo šolo sem obiskovala v Kranju, ko pa sem pričela študij, sem se odselila v Ljubljano in tu stanujem še zdaj. Vedno večkrat pa se vračam domov, ker uživam v družbi domačih in naravi. Na naravo gledam z ljubeznijo, ne le na Gorenjskem, pač pa vidim posebnosti v vseh pokrajinah, kjerkoli sem. Obožujem ljubljansko barje, močvirja, pa tudi hribe. Pogled od blizu in daleč.

Po poklicu si samostojna arheologinja. To najbrž pomeni, da se moraš kar precej angažirati, da lahko preživiš.

Zelo. Za vsako podjetništvo mora biti človek precej zrel, še posebej, če se hoče obdržati na tržišču, ki se neprestano spreminja in kjer se neprestano pojavljajo novi izzivi.

Kaj te je pravzaprav napeljalo k študiju arheologije?

Študij arheologije me je zanimal bolj bežno. Želela sem postati arhitekt, vendar v prvem poskusu

nisem naredila sprejemnih izpitov in zato sem se vpisala na arheologijo. Naslednje leto sem sprejemne izpite naredila, študijala oboje, vendar sem do konca vztrajala v arheologiji. Oba študija sta mi bila všeč, prvi kot bolj tehničen, drugi kot družbosloven. Še danes se dokaj intenzivno ukvarjam z obojem, vendar s prvim ljubiteljsko, z drugim profesionalno.

Pred kratkim si iz arheologije tudi magistrirala. Kaj je bila tema tvoje magistrske naloge?

Skoraj eno leto smo izkopavali del avtocestnega križiča v Zagorici na Dolenjskem. Naslov mojega magistrskega dela je bil torej Zagorica pri Velikem Gabru. Gre za rimsko nekropolo s keltsko tradicijo. Kontinuiteta prostora je za strokovnjake vedno izziv.

Kako si odkrila slikarstvo?

Danes me vsi popravljajo, da ne rišem, ampak slikam. Reči moram, da sem risala že celo življenje. Prvič so me pohvalili že v vrtcu, potem učitelj likovnega pouka v osnovni šoli in končno tudi nekajkrat na arhitekturi. Arheološko risanje pa je risanje posebne vrste. Je kombinacija osebnega opazovanja in tehnično-merskega risanja. Sli-

kanje pa je tako, kot ste rekli: odkrila sem ga. Do nedavnega sem hodila po galerijah, čutila strahospoštovanje do mojstrov, do

domlje, ki jo vodi akademski slikar Janez Zalaznik, ki je odhajala na slikarsko kolonijo na Lonjsko polje na Hrvaško. Moj namen je bil spoznavanje narave in morda kulinarike (?). Presenečena sem bila nad vsem: nad naravo, arhitekturo, načinom življenja in slikami, ki so jih narisali udeleženci kolonije. Po vrnitvi domov so postavili razstavo nastalih del. Pridružila sem se jim in tako je nastala moja prva slika. Koliko je na tvoje slikarstvo vplivalo znanje, ki si ga pridobila s študijem arheologije? Tu mislim tako na opazovanje pokrajine, poznavanje zgodovine kot na obvladovanje arheološke risbe.

Bolj gre za opazovanje pokrajine in prenos na platno. Zato tudi naslov razstave Vtisi in slike. Vmes verjetno nastajajo procesi, ki te vodijo v končen izgled slike. Izbira tehnike slikanja je lastna vsakemu slikarju, sama se vedno pogosteje poslužujem grafičnih prijemov, da nastane slika, kot pričakujem oziroma kot sem si jo zamislila.

Slike, ki jih razstavljaš v Izoli, delujejo umirjeno. Enostavne barvne površine razgibajo vijuge, črte, pike, krogle, vzorci. Bi nam povedala več o svojih videnjih pokrajine?

Pokrajino poskušam prenesti na

platno čim bolj avtentično. Mogoče ne deluje, vendar imajo vse moje slike popolnoma realno osnovo in vsebujejo veliko podatkov. Niso izmišljene.

V tvojih slikah je videti oko arheologinje ...

Morda zaradi natančnosti izvedbe linij. Kot motivi se arheološki še ne pojavljajo. Morda jih bom uporabila kasneje.

Ne oziraš se samo po pokrajini, ampak tudi v nebo. Kdaj in kako je nastala slika rdeče lune z ozvezdji?

Naslov slike z rdečo luno je 27. julij 2018. Takrat se je pojavila na nebu tako imenovana krvava luna. Opazila sem Luno in posamezne planete Mars, Venero in Severnico. Vsaj mislim, da. Tako je nastala ideja o novi podobi.

Zanimiva je slika stolne cerkve v Radovljici. Narisala si jo v preseku časa, z vsemi zvoni, ki so jo krasili nekdaj ... Od kod ta zamisel?

Ja, to pa je vpliv arheologije. Kar izkopavamo, na enem mestu naletimo na več faz gradnje enega ali več objektov. Radovljica ima bogato zgodovino razvoja, saj je eno izmed srednjeveških mest, več je pisnih virov in upodobitev mesta, ki je večkrat pogorelo. Tako sem zbrala vse spremembe mesta na oddaljenem pomolu, na katerem stoji Radovljica, na enem mestu.

Prav za razstavo v izolski knjižnici si izdelala serijo slik književnikov slovenske moderne. Morda bi nam povedala kaj več o teh slikah? Kako da si izbrala prav obdobje slovenske moderne? Tudi sicer rada prebiraš te avtorje?

Slovenska moderna in z njo Kette, Murn, Župančič in Cankar so se zapisali v naše gene kot izredni liriki in domoljubi. Lansko Cankarjevo leto 2018, ko smo praznovali 100-letnico njegove

smrti, sem želela približati sedanjosti. Zato sem izbrala moderno tehniko in način, ki je zelo prepoznaven - pop art. Kar zadeva branje knjig, mislim, da sem dela teh avtorjev prebrala večkrat. Danes posegam po knjigah z določenimi tematikami, predvsem po priporočilih prijateljev.

To ni tvoja prva razstava. Odkar si se prvič udeležila likovne kolonije na Lonjskem polju, so bile tvoje slike že velikokrat razstavljene.

To ni moja prva razstava, posamezne slike sem razstavljala predvsem na Ex temporih Ra-ke, Bled, Piran. Je pa to moja prva samostojna razstava.

Morda bi nam povedala še kaj o likovnih tečajih, ki si se jih udeležila?

Likovnih tečajev se nisem udeležila na ta način, da bi na tečajih slikala. Za zdaj tega še ne zamorem.

Kdo pa so tvoji slikarski vzorniki?

Neskončno nedosegljivi mojstri zame so renesančni slikarji, kar pa ne pomeni, da so katerikoli manj pomembni. Občudujem spretnosti risbe, vztrajnost, natančnost opazovanja. Moram priznati, da renesančne kiparje občudujem še bolj. V motivih manj resne vsebine občudujem flamske slikarje in moram priznati, da so me izredno presenetili sodobni slikarji, katerih dela so splošno znana in so postala celo toliko komercialna, da so izgubila svoj čar. Vendar njihova prva ustvarjanja skrivajo v sebi izredne slikarske in risarske spretnosti, ki so v kasnejših delih skrite.

Barbara, hvala za tako izčrpne in zanimive odgovore. Želimo ti še veliko ustvarjalnih uspešnih razstav.

Pogovarjala se je Špela Pahor

DROBCI DOMAČE ZGODOVINE (73) Dimitri Tabaj

Plemiški priimek Braunizer (7)

Braunizerje najdemo tudi v drugih poklicih in dejavnostih. Med njimi je bilo veliko število državnih funkcionarjev. V *Schematizmu za cesarsko-kraljevo Primorje* iz leta 1836 najdemo na primer Jožefa in Ferdinanda Braunizerja pl. Braunthala, prvega kot asistenta na goriškem komisariatu za ceste v Kanalu, drugega pa kot poveljnika gozdnih straž v Motovunu (v istem uradu je delal tudi Jožef Ludvik Franc Ressel, genialni češki gozdarski inženir, izumitelj ladijskega vijaka-propelerja in pnevmatske pošte ter inovator prevoznih sredstev - v Sloveniji ima več spomenikov, pokopan je na ljubljanskem Navju). Braunizerji so bili tudi

vrhunski trgovci, predvsem na Goriškem, kjer je še pred leti delovala znana trgovina z železino. Tradicija je pa zelo dolga. Na primer v *Kažipotu po pokneženi gorovini goriško-gradski* za leto 1894 najdemo Franca - urarja na Travniku, Edvarda - trgovca z manufakturo v Raštelu, Josipa - trgovca z drobnino. Najdemo tudi Friderika, asistenta glavnega carinskega urada na železnici. Grafično zelo eleganten slovenski reklamni oglas urarja Franca Braunizerja najdemo tudi v *Ročnem kažipotu po Goriškem, Trstu in Istri* za leto 1898: "Franc plemeniti Braunizer in sin - urar na Travniku št. 23 - Zaloga zlatih in srebrnih ur, nazidnih in budilnic, zlatih in srebrnih verižic". Šlo je za zelo prestižno podjetje, ki je bilo ustanovljeno leta 1847 (prvi sedež je bil v Raštelu) in je delovala skoraj 120 let. "Zaščiti znak" trgovine je bila od leta 1909 velika mehanska ura z umetniško kovanim ogrođjem, postavljena pred palačo. Leta 1994 so to umetnino prenesli na Telovadni trg (Italijani ga imenujejo Piazza Cesare Battisti) na stavbo italijanskega športnega združenja UGG, kjer zdaj sameva, ustavljena in v precej klavrnem stanju. V časopisu Soča z dne 21. decembra 1888 najdemo oglas Lekarne Braunizer na cesti

Franca Jožefa št. 6 v Gorici: "Uvaža neposredno najfineje zdravniško ribje olje z otokov Lofonden - Najbolja gladila za zobe onemu, ki hoče ohraniti zdrave in lepe zobe ter dati ustom prikupljivo svežost in prijeten duh - Prodaja dišav ali drog, kemijskih in zdravniških izdelkov, zdravilnih posebnosti, naravnih mineralnih voda, izdelkov za ranocelko zdravljenje, stvari iz prožnega gumija in vulkanizovane robe, pasov, čistilnih brizgalnic vsake vrste, prožnih nogavic, zdravniških mijlev itd. itd."

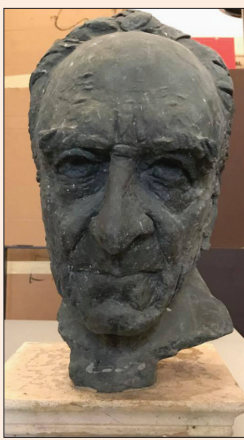
Iz časopisa Slovenski narod z dne 19. junija 1885 izvemo za cesarsko kraljevega notarja Braunizerja v Trstu: "C. kr. notarjem za

Palača na Travniku, v kateri je delovala urarna Braunizer.

Tržič imenovan je Anton

Braunizer plemeniti Braunthal, umirovljeni deželni sodni svetnik v Trstu". Precej Braunizerjev oziroma Bravničarjev najdemo v tistih letih tudi med članstvom Družbe sv. Mohorja in med darovalci za Šolski dom.

Pri njegovi rojstni hiši v Tolminu stoji doprni kip Matije Bravničarja. Ker trenutno obnavljajo fasado hiše, se kip nahaja v skladišču Tolminskega muzeja. Zahvaljujemo se osebi muzeja, ki nam je priskočilo na pomoč in dovolilo fotografiranje kipa.

24. februarja 1897 se je v Tolminu rodil skladatelj, pedagog, violinist, akademik in publicist Matija Bravničar, ki ima doprni kip pri rojstni hiši in po katerem je imenovana ulica v Ljubljani. Bravničar ima velike zasluge za evropsko in svetovno prepoznavnost slovenske glasbe. Ne vemo, ali je njegov rod na kak način povezan s tistim, ki ga je leta 1766 popelementila cesarica Marija Terezija (Braunizer pl. Braunthal). Priimek je vsekakor istega izvora in izhaja iz istega območja, tj. s Tolminskega. Precej podatkov o Matiji Bravničarju naidemo v Novem slovenskem biografskem leksikonu. Obiskal je učiteljske v Gorici, violino se je učil pri Karlu Sancinu in Josipu Michlu. Stanoval je na livadi pri Solkanu. Goriško obdobje je bilo zelo pomembno, saj se je začel družiti s skladateljem Marijem Kogojem.

Lekarna Braunizer

uvaža neposredno najfineje zdravniško ribje olje z otokov Lofonden.

To ribje olje je najbolje in najfineje vrste in edino sposobno za zdravniško rabo.

Ribje olje, ki se prodaja v Lekarni Braunizer, more se z vestjo priporočati kot mogočno zdravilo in hranilo v vseh različnih boleznih, v katerih prevaguje šibkost, kakor sušice, škrofoli, rahitizem, gutije kostij, tori po vratu, šibkost pri otrocih.

Najbolje zdravilo, ki vrača moč pri okrovanju od težkih boleznih, kakor so mačuh ali vročinska bolezen, milijarja, itd. itd.

S tem zdravniškim ribjim oljem, katero, predno se razprodaja občinstvu, se natančno razkroji in preište v kemični delavnici moje Lekarne, pripravljajo se ribje olje z železnom prahom ter ribje olje z jodom in železom.

Najbolja gladila za zobe onemu, ki hoče ohraniti zdatno in lepo zobe ter dati ustom prikupljivo svežost in prijeten duh.

Prodaja dišav ali drog - kemijskih in zdravniških izdelkov - zdravilnih posebnosti - naravnih mineralnih voda - izdelkov za ranocelko zdravljenje - stvari s prožnega gumija in vulkanizovane robe - pasov - čistilnih brizgalnic vsake vrste - prožnih nogavic - zdravniških mijlev itd. itd.

Samo v lekarni Braunizer v Gorici, Franca Jožefa cesta, št. 6.

Narečila za deželo Izvršje se hitro.

Časopis Soča z dne 21. decembra 1888: reklamni oglas Lekarne Braunizer na cesti Franca Jožefa št. 6 v Gorici.

Franc pl. Braunizer in sin

urar na Travniku št. 23.

Zaloga zlatih in srebrnih ur, nazidnih in budilnic, zlatih in srebrnih verižic.

Finega drobitnega blaga (chineaglie) in naocalnih predmetov.

Izvršuje popravila proti poroštvo.

Grafično zelo eleganten slovenski reklamni oglas urarja Franca Braunizerja ("Ročni kažipot po Goriškem, Trstu in Istri" - 1898).

"Zaščiti znak" urarja Braunizerja je bila od leta 1909 velika mehanska ura z umetniško kovanim ogrođjem, postavljena pred palačo na Travniku. Leta 1994 so to umetnino prenesli na Telovadni trg (Italijani ga imenujejo Piazza Cesare Battisti) na stavbo italijanskega športnega združenja UGG, kjer zdaj sameva, ustavljena in v precej klavrnem stanju.

SCGV Emil Komel / Tradicionalni poletni pevski teden v Žabnicah

Lepa priložnost za doživetja ob petju

Tradicionalni pevski teden, ki več let združuje mlade pevce Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, bo letos potekal od 25. do 29. 8. v koči sv. Jožefa v Žabnicah. Namenjen je fantom in dekletom od 11. do 16. leta, ki bi radi sodelovali v dekliski skupini oz. v mladinskem zboru Emil Komel. V sklopu šolske zborovske "piramide" so vsakoletni pevski delovni oddihi zelo priljubljeni in produktivni, kajti glavnino svojega

letnega programa si skupina pevcev pripoje prav na teh intenzivnih vajah. Da bi čim bolj bogato delovanje ponudili vsem mladim ljubiteljem zborovskega petja, so na šoli Komel v prihajajočem šolskem letu razširili učni kader in si med zborovodji razdelili funkcije. Na sedežu v Gorici bosta nova sodelavca Mirko Ferlan in Mateja Černič, ki sta izkušena in prepoznavna dirigenta ter zelo aktivna z mladimi skupinami v domačem in širšem prostoru. Mirko

Ferlan bo vodil skupino deklet, ki obiskujejo 2. in 3. razred višje šole, medtem ko bo Mateja Černič vodila Mladinski zbor Emil Komel, v katerem pejejo otroci od 11. (končan 5. razred osnovne šole) do 14. leta (končan 1. razred višje šole). Dolgoletna zborovodja Damijana Čevdek in David Bandelj bosta nadaljevala svoje delo z otroškimi oz. mešanim mladinskim zborom Emil Komel. Na pevskem tednu v Žabnicah bodo, poleg novih zborovodij, sodelovali tudi

drugi profesorji šole in animatorji, da bi učencem, ki že obiskujejo tečaje zborovskega petja, in drugim, ki se bodo prvič približali skupinam, nudili

čudovito izkušnjo večglasnega petja, ustvarjanja lepih harmonij z glasovi in instrumenti, sprehodov v očarljivi naravi ter ustvarjanja in utrjevanja

prijateljskih vezi. Rok prijave 2. 8. 2019. – Več informacij tudi za š. l. 2019/20 na tajništvu SCGV Emil Komel: 0481/532163 – info@emilkomel.eu

Trpka zgodba iz nekdanjih režimskih let

Sestra Bogomirja Magajne je tolkla lakoto

Znani slovenski in primorski pisatelj Bogomir Magajna (1904-1963), ki je bil izredno občutljiv za socialne krivice, je po drugi svetovni vojni od blizu doživel tudi stisko svoje sestre Marije. Ker gre za temo, povezano z bratomorno vojno, je skorajda povsem neznan.

Franc Magajna in Marijana, rojena Ambrožič, sta živela na naslovu Gornje Vreme 32 in imela šest otrok. V knjigi Status Animarum (Stanje duš), ki jo hrani tamkajšnji župnijski urad, so zabeležena imena v latinščini, kar

trija se se ob izteku vojne umaknili na Koroško, od koder so bili kot ujetniki vrnjeni v Jugoslavijo, čeprav niso bili udeleženi pri vojaških spopadih. Kje so bili umorjeni, ni znano, saj Mariji od novih oblasti tega ni uspelo izvedeti. Po vojni se je za samohranilko začela revščina in socialna izolacija. Kot sorodnici domobrancev nista dobili živilskih kart ne socialnega zavarovanja. Nova oblast je iz njenega stanovanja vzela praktično vse, od spodnjic do krožnikov. Še več let sta živeli v hiši, ki je imela okna zabita z deskami, saj si

jima je poslal štruco kruha, saj nista imeli živilskih kart in sta si lahko kupili mesečno le en kilogram kruha. V njihovo stanovanje so jima oblasti vsilili dva sestanovca, delavca iz Litostraja, ki sta pri njih zastoj živela 17 let. Potem so morali vzeti še mater samohranilko. A ne glede na to je Marija izpraznila shrambo in vzela k sebi še revnega študenta iz Vremske doline. Marija in Danica sta morali trdo delati, a sta kljub temu tolkli lakoto.

Danica pravi, da je stric Bogomir povabil kar nekaj deklet in fantov iz Vremske doline, da so se v bolnišnici na Studencu priučili strežbe in nege bolnika in izšolali. "Zaradi težkega dela je mama zbolela na ledvicah. Mamin brat je posredoval, da so jo sprejeli v bolnišnico, ji amputirali ledvico in ji tako podaljšali življenje za petindvajset let. Revmatičnih rok in upognjene hrbtenice pa ne more pozdraviti nihče", se spominja Danica.

Hči Danica je morala pustiti klasično gimnazijo in s petnajstimi leti začeti delati. Preživeli so s prodajo solate na tržnici. Danica je bila branjevka 56 let. Ne glede na krivice, ki so se jima zgodile, nista nikoli gojili

novih šip nista mogli privoščiti. Brez pomoči Marijine sestre Danice Štefanije, ki jim je pošljala pomoč iz ZDA, ne bi preživeli. Edini, ki ju je obiskoval, je bil brat Bogomir. Njihov sosed se spominja, da se je Marija, kadar

je bilo takrat v navadi. Navajamo jih dobesedno: Franciscus Josefus (1895), Maria Francisca (1896), Paulina (1899), Bogomir Paulus (1904), Zora Anna (1905) in Danica Stephania (1907). Bogomir in Marija sta živela v Ljubljani in imela veliko stikov.

Bogomirjeva sestra Marija (1896) se je poročila z Antonom Pircem (1892). Živela sta v Trnovem v Ljubljani in imela tri otroke, Zvonka (1921), Mirka (1923) in Danico (1937). Pred drugo svetovno vojno je Bogomir Magajna tri leta živel pri njih, saj je bil, begunec pred fašizmom, brez službe. Nečakinja Danica o njem pravi, da je bil "velika dobričina, ljudi po okolici je obiskoval in zdravil brezplačno". Ko je malo pred vojno le dobil zaposlitev na oddelku za psihiatrijo na Poljanski cesti v Ljubljani, je bolnikom sam kupoval zdravila, trdi nečakinja Danica.

Vojna vihra je družino praktično uničila. Bogomirjev svak Anton je kot jugoslovanski orožnik prišel pod okupacijsko oblast in zato prešel k domobrancem. V domobransko vojsko sta vstopila tudi njegova sinova, ko so zaprli univerzo. Vsi

Marija Magajna (Pirc) v sredini, ob njej vnuka, na desni Danica Pirc (Raspel), na levi Jože Raspel

jo je obiskal brat, z njim dolgo in zaupno pogovarjala. Danica se spominja, da je njen stric Bogomir sestro v izropanem stanovanju tolažil z besedami: "Veliko hudega so ti naredili, a še ne veš, česa so sposobni ti ljudje". Prinašal jima je kruh, ki si ga je odtrgoval od ust, se spominja Danica. Enkrat na teden

maščevanja. O tragični življenjski zgodbi družine Marije Magajne je bilo tudi že nekaj javnih objav. Daljša zgodba o družini Pirc je opisana v reviji Zaveza izpod peresa Vanje Kržan (2010). Članek je dostopen tudi na svetovnem spletu. Dnevnik Indirekt je leta 2008 objavil zgodbo o Danici,

satelj, pesnik, učitelj, narodni organizator, antifašist in duhovnik Terčelj (Grivče pri Šturjah 1892 - Davča 1946) je svetniški kandidat in bo verjetno postal prvi primorski svetnik. V stavbo nekdanje šentpeterske vojašnice na Poljanskem nasipu, kjer je bila bolnišnica za duševne bolnike, je Terčelja sprejel prav Magajna. Terčelj je tam pomagal kot hišni duhovnik. Kakšen medsebojni odnos sta imela ta dva primorska mojstra slovenske besede, še ni natančno raziskano. Je pa nekaj pomembnih podrobnosti o tem našel duhovnik Ivan Albreht in jih objavil v prvi veliki strokovni knjigi o Terčelju (Družina 2017).

Magajna je še kot študent medicine Terčelju pošiljal v objavo črtice za Naš čolnič. V Ljubljani sta nekaj časa stanovala v isti stavbi na Poljanskem nasipu 52. Albreht pravi, da je Terčelj v Magajni dobil sogovornika in sorodno umetniško dušo. Odpirajo se nam vprašanja, ki spodbujajo nadaljnje zgodovinske in literarne raziskave. Ali je Magajna svojo sestro upodobil v katerem od svojih del? Odgovor verjetno ne bo preprost, saj Marije gotovo ni mogel upodobiti realistično kot žrtve novega režima. Vprašanje je tudi, ali sta Terčelj in Magajna drug drugega upodobila v svojih delih.

Tino Mamič

Vladka Tucovič Sturman

JEZIKOVNICA

66

Valentin Vodnik

Se še spomnimo, da je bilo lani t. i. Cankarjevo leto, stoletnica smrti Ivana Cankarja (1876-1918)? Vemo, da naj bi letos bilo t. i. Vodnikovo leto, dvestoletnica smrti Valentina Vodnika (1758-1819)? Res je, da je dvesto let od Vodnikove smrti minilo že 8. januarja, torej čisto na začetku leta, ko smo z mislimi bili še v preteklem, tudi zato nas je okrogla obletnica nekoliko zaobšla, medtem ko smo se na obletnico Cankarjeve smrti lani lahko pripravljali celo leto, vse do 11. decembra. Kljub temu je letošnja okrogla obletnica smrti Valentina Vodnika povod za marsikatero prireditev. Tako je tudi vodilna tema letošnjih poletnih tečajev slovenskega jezika na slovenski Obali "Halo, tukaj slovenski Mediteran!" na koprski Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem (8. - 18. julija 2019) bila povezana z Vodnikom, in sicer: Od Vodnika do vodnikov sodobnega časa.

V naslovu sem zanalasč uporabila diakritično znamenje, ki se imenuje ostrivec in označuje najprej mesto naglasa, potem pa še ožino in dolžino naglasenega o in dolžino naglasenega i, z namenom, da pokažem na pomensko razliko besed, ki se sicer enako zapišeta, naglas pa imata na različnih zlogih. Mesto naglasa je v takih primerih tisto, ki označuje različne pomen. Tako vodnik kot vodnik, pisana z malo začrtico, sta samostalnika moškega spola, vendar v slovarju glede na različni pomen obdelana vsak v svojem geslu. Samostalnik vodnik je v novi izdaji *Slovarja slovenskega knjižnega jezika* (2014), dostopni tudi na jezikovnem portalu Fran, definiran kot "najnižji podčastniški čin v Slovenski vojski ali nosilec tega čina", s primerom rabe: "postati vodnik". Medtem ko ima beseda vodnik v slovarju kar osem (!) pomenov: "1. kdor koga kam vodi: vodnik je odpeljal lovce do sosednje kmetije; 2. žival, ki vodi trop, čredo: najstarejši oven je bil vodnik; 3. ekspr. kdor z zgledom, nasveti vodi koga: duhovni, idejni vodnik; 4. kdor se (poklicno) ukvarja z vodenjem izletov, ogledov krajev:

turistični vodnik; 5. kdor vodi (taborniški) vod: vodnik je peljal tabornike na izlet; 6. knjiga, brošura s podatki, slikami, zemljevidi o krajih, znamenitostih: kupiti si vodnik; 7. kar komu omogoča, da kaj spozna, se s čim seznaniti: knjiga je zanimiv vodnik po slovenski književnosti; 8. elektr. žica ali drugače oblikovan električni prevodnik: za vodnik uporabiti bakreno žico". Zaustavimo se pri besedni zvezi turistični vodnik. Kot vidimo iz zgledov rabe, je vodnik lahko oseba, ki nas vodi (vodnik je prešel udeležence izleta), ali pa knjiga, iz katere črpamo informacije o posamezni turistični destinaciji (pred izletom si je v knjižnici izposodil vodnik po Benetkah). Še do nedavna se je tako za osebo kot knjigo pojavljala tudi sopomenka vodič, zato še danes pri besedi vodič v prenovljenem *Slovarju slovenskega knjižnega jezika* vidimo, da je vodič lahko tudi: 1. kdor koga kam vodi: ker niso poznali poti, so najeli vodiča; 2. kdor se (poklicno) ukvarja z vodenjem izletov, ogledov krajev: priskrbi vodiča za izlet; 3. knjiga, brošura s podatki, slikami,

zemljevidi o krajih, znamenitostih: vodič po Ljubljani; 4. kar komu omogoča, da kaj spozna, se s čim seznaniti; knjiga je zanimiv vodič po živalskem svetu. Po drugi strani pa turistični delavci uveljavljajo pomensko razliko: vodnik naj bi bila oseba, vodič pa knjiga, zato pri poimenovanjih osebe, ki vodi izlet, vztrajajo pri rabi samostalnika vodnik namesto vodič.

Tako smo od pesnika Vodnika prijadrali do turističnega vodnika, pri čemer o vodji in voditelju nismo rekli še nobene, pa sta obe besedi tudi povezani z etimologijo glagola voditi, od koder izhajata vodnik in vodnik. Bo treba počakati na naslednjo Jezikovnico, do takrat pa lep pozdrav! Doc. dr. Vladka Tucovič Sturman na Oddelku za slovenistične študije Univerze na Primorskem (Koper) izvaja pravopisne in lektorske vaje. Jezikovna vprašanja, o katerih bi radi brali v Jezikovnici, ji lahko pošljete na e-naslov: vladka.tucovic@fhs.upr.si ali na uredništvo Novega glasu.

Nagrada za občine, uspešne v recikliranju

V sklopu pobude na državni ravni z naslovom Comuni Ricicloni, ki jo prireja organizacija Legambiente pod pokroviteljstvom okoljskega ministrstva, je v četrtek, 27. junija, potekalo v Rimu slovesno nagrajevanje, na katerem je Občina Dolina prejela posebno priznanje Ločeno zbiranje nima meja. Nagrado je prevzel župan Sandy Klun skupaj s podjetjem A&T 2000 SpA, ki v dolinski občini upravlja službo pobiranja in odvajanja odpadkov. Nagrajevanje je predstavljalo sklepni trenutek dveh dni, ki sta bila namenjena 6. izvedbi EcoForuma, državnih konferenc o krožnem gospodarstvu odpadkov. Utemeljitev posebnega priznanja organizacije Legambiente je slonela na pozornosti, s katero je Občina Dolina zasnovala zbiranje odpadkov od vrat do vrat od 1. julija 2017

dalje z novim upraviteljem, družbo A&T 2000 SpA. Pri tem so upoštevali, kako je bil sistem zbiranja in pobiranja odpadkov prilagojen značilnostim ozemlja, ne nazadnje tudi potrebam dvojezičnosti, saj je ravno dvojezičnost – namesto da bi ovirala – omogočila novo obliko dialoga med upraviteljem in uporabniki. Poudarjeno je bilo tudi, kako so stalna prisotnost v prostoru z informativnimi dejavnostmi, kapilarno razdeljevanje opreme in natančno preverjanje zbiranja postali odločilni pogoji, na podlagi katerih so dosegli zelo dober rezultat ločenega zbiranja (74 % leta 2018), poleg tega pa tudi odlično kakovost ločenih odpadkov, ki se ponovno reciklirajo. Župan Klun je pozdravil prisotne tudi v slovenščini, se obenem zahvalil organizaciji Legambiente za povabilo in seveda za prejeto priznanje. Skupaj s podjetjem A&T 2000 je izrazil zadovoljstvo s tem pomembnim priznanjem in razpoznavnostjo, ki jo je Občina Dolina s tem pridobila na državni ravni, to pa priča še dodatno, da je uveden način zbiranja in ločevanja odpadkov uspešen. Poleg posebnega priznanja Občini Dolina so druge občine, v katerih podjetje A&T 2000 SpA upravlja odpadno službo, prejele pomembne nagrade. Nagrado "Comuni Ricicloni" prejmejo stvarnosti, ki so se izkazale z uspešnim ločevanjem odpadkov, in sicer s proizvodnjo neločenih odpadkov, ki ne sme presegati 75 kg letno na prebivalca, poleg tega mora odstotek ločenega zbiranja odpadkov presegati 65 %. Za take uspešne dosežke je nedvomno pogoj model pobiranja od vrat do vrat, ki ga upravlja podjetje A&T 2000 že od leta 2007.

Srečanje o političnem zastopstvu narodnih manjšin

Govor je bil tudi o krčenju števila parlamentarcev

Politično zastopstvo narodnih manjšin v deželah s posebni statutom to je bila tema zanimivega srečanja v petek, 19. junija, v dvorani Tessitori v Trstu. Gost srečanja, ki sta ga priredila Krožek za družbena vprašanja Virgil Šček iz Trsta in Krožek Anton Gregorčič v sklopu projekta Zastavimo skupne moči za skupne cilje, ki ga izvaja Krožek Anton Gregorčič s finančno podporo Dežele FJK, je bil pravi izvedenec na tem področju dr. Robert Louvin, univerzitetni profesor primerjalnega javnega prava in nekdanji predsednik deželnega sveta Doline Aoste. Prisotne je v imenu organizatorjev pozdravil Igor Švab, gosta pa je uvedel časnikiar Ivo Jevnikar. Louvin se je začel zanimati za politiko in pravice narodnih manjšin že pri 15 letih. Od takrat je bil na

Foto MČ

vodilnih položajih politične stranke Union Valdôtaine in kasneje novoustanovljene stranke Aosta Viva. Bil je dolgo let svetnik in odbornik Dežele Doline Aoste in tudi predsednik deželnega sveta, zdaj pa je docent na tržaški univerzi. Na srečanju je bil govor o

aktualni temi krčenja parlamentarcev, ki bo dodatno prizadela našo narodno skupnost, saj bo izvolitev slovenskega poslanca oz. senatorja skoraj nemogoča. Dr. Robert Louvin je orisal postopke za izvolitev evropskih poslancev, deželnih

predstavnikov in se je osredotočil predvsem na primera dežel s posebnim statutom Doline Aoste in Tridentinske-Južno Tirolske. Na koncu je sledila živahna razprava, za katero so poskrbeli prisotni gostje. Dr. Louvin je pozorno poslušal razmišljanja senatorke Tatjane Rojc, odvetnika Damijana Terpina in prof. Sama Pahorja. Senatorka je izpostavila dejstvo, da je v naši narodni skupnosti glavni problem skupno politično nastopanje, in pozvala, naj se skupnost sooča s tem problemom. Odvetnik pa je poudaril, da je stranka Slovenska skupnost že od nekdanj opozarjala na to težavo in da je mogoče krčenje parlamentarcev celo pozitivno, saj bodo morda zdaj vsi Slovenci odprli oči. Zadnji se je oglašil prof. Samo Pahor, ki je povedal, da smo skupnost, ki rada spi in se malo uči. Velika napaka naše skupnosti je, da nima institucionalnega predstavnitva, ki je bilo pred leti na Deželi FJK skoraj ustanovljeno. Brez tega se naša skupnost z državnimi in deželnimi institucijami ne more pogovarjati, kar je potrdil tudi sam Louvin.

MČ

ROJAN Počastili so zavetnika

Ohranjajo tradicijo ob žal manjši slovenski prisotnosti

V petek, 12. julija, smo kot vsako leto počastili naša rojanska zavetnika sv. Mohorja in Fortunata z dvojezično sv. mašo in procesijo po rojanskih ulicah. Cerkev je bila polna vernikov, a med temi je bilo slovenskih zelo malo. Škoda! To je tudi naša tradicija, ki bi jo bilo treba ohraniti. Včasih je bilo pri takih praznovanjih veliko naših ljudi, ki so sodelovali pri maši in so se radi udeležili procesije ter tudi s tem izpričali našo slovensko prisotnost v tem kraju. Lepo bi bilo, ko bi na to pomislili in se pridružili. Letos je vodil bogoslužje v cerkvi novomašnik Daniele Vascotto. Dogajanje pred oltarjem je bilo izredno slovesno. Veliko duhovnikov, veliko dobro pripravljenih strežnikov, ki so v določenem trenutku tudi nosili lučke, vse je potekalo po neoporečnem obredu. Na koro je

poleg italijanskega pevskega zbora, ki ga vodi organist Paolo Venier, pel tudi naš cerkveni pevski zbor pod vodstvom Zulejke Devetak. Po maši smo se slovenski verniki kot ponavadi postavili za zastavo Marijine družbe, ki je res dragocena, a kar precej težka. Vsako leto s težavo dobimo nosilca zastave, zato se iskreno zahvaljujemo Andreju, ki nam je priskočil na pomoč in nas rešil iz stiske. V prvi vrsti sta za zastavo stopali dve narodni noši. Letos sta bili sicer le

dve, vendar smo z njima lahko pokazali našo tradicijo. Pristrčna hvala zato še Ljubi in Elizabeti, ki jim je slovenska tradicija pri srcu in ki jo radi izpričujejo tudi druge, kjer je potrebno, in ne samo v svojem kraju.

Rojanska procesija ima zadnja leta daljšo začetno pot kot nekoč, tako je med hojo dovolj časa za izme-

nično petje v slovenščini in italijanščini, za godbo in poslušanje kratkih duhovnih misli. Obred se je kot vedno končal pred cerkvijo z blagoslovom. Želimo si, da bi se tega izrednega praznika v letu udeležilo več slovenskih vernikov in morda tudi kakšna narodna noša iz Rojana. Ali ne bi bilo lepo?

Dorica Žagar

Zanimiv mozaik nekdanjih medvojnih in povojnih dogodkov Spomini na prve šolske korake

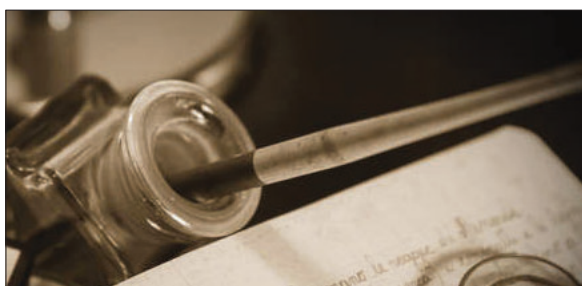
Spomin na odraščanje v družini štiri otrok, sestre in dveh bratov iz prejšnjega zakona, mi ostaja živ zaradi pomanjkanja hrane in osnovnih potrebščin za življenje, predvsem pa v tem, da nisem poznal očeta, ker je kmalu po mojem rojstvu izgubil delo pri openskem tramvaju zaradi nasprotovanja tedanjemu režimu in bil poslan na delo v Nemčijo, od koder se je vrnil šele po koncu vojne. Spominjam se njegovega prihoda, ko me je mama pošiljala k njemu, da me objame po vseh letih odsotnosti, a sem se otepal stika, ker ga nisem poznal. Minilo je kar nekaj časa, ko me je s solzami v očeh pričala, da sem se mu približal. Še danes mi ostajajo ti občutki v nepozabnem spominu.

To, kar se danes dogaja na vojnih območjih v svetu, me spominja na moje otroštvo in na gorje, ki smo ga prestajali v tistem času. Še največ huđega je prestajala mama, ki je morala sama skrbeti za nas in za vse v hiši zaradi odsotnosti očeta. Prišel je čas, ko je bilo treba prijeti za pisalo in sestiti v šolsko klop. To je bilo leta 1944, ko je bila vojna vihra v Evropi na višku. V šolo bi morali hoditi na

Opčine, a to ni prišlo v poštev, ker so šolo zasedli nemški vojaki. Tako se je tedaj kaplan na Opčinah, gospod Ernest Belle', odločil in ustanovil za banovske in ferlugovske otroke šolo v vasi z imenom Slovenska ljudska šola v Banah. Domenil se je za večji prostor v vaški gostilni, kjer je potekal pouk v istem prostoru za vse, od prvega do petega razreda. Nekaj šolskih klopi, tintnikov (črnilnikov) in drugih šolskih potrebščin, ki so bile tedaj na voljo v tej zasilni šoli, je šlo v popolno pozabo, od kod so prišle. Še nekaj gostilniških miz in stolic je tedaj služilo potrebi, da smo lahko sledili pouku. Pri tem delu je kaplanu pomagala učiteljica Olga Godina Pertot. Okoliščine, v katerih je delovala na novo ustanovljena šola, ki se je pričela 10. aprila 1944, so bile zelo težavne.

Novo obdobje se je pričelo za šolo, do tedaj je potekal pouk namreč le v italijanščini, ker je bil slovenski jezik prepovedan v javnosti. Zdaj pa se je v tej zasilni šoli pričel v materinem jeziku, slovenščini. Tako je bilo potrebno postaviti

šolo povsem na nove temelje s slovenskim učnim jezikom. Ta pouk je pogojevala neka stalna podzavestna napetost, ki je vladala zaradi večkratne prekinitve pouka samega, ko se je pojavljalo tisto zateglo piskanje alarmne sirene, ki je vplivalo na nas otroke, še bolj pa na odgovorne vzgojitelje, ki so morali poskrbeti, da smo se pravočasno umaknili na varno v zaklonišče. Naše poševne črtice, križci, ravne črtice, črke in podobna znamenja, s katerimi smo pričeli naše šolanje, ni trajalo prav dolgo. Po

vse pogostejšem prekinjanju pouka zaradi nevarnosti zračnega napada, še posebno po 20. aprilu, ko je bila vas bombardirana in pri tem sta bili dve hiši porušeni, veliko drugih pa poškodovanih; zanimivo pa je to, da je vojašnica kot cilj tega napada ostala nepoškodovana. Spominjam se, kako se je sredi belega

dne, po bombnem napadu, zaradi prahu in dima, ki se je valil po vasi iz tlečega tramovja, tako stemnilo, da ni bilo videti do sosednje hiše. Poleg tega so še druga dogajanja v bližnji okolici in drugod po svetu, kjer so divjali spopadi, kazala na to, da se bo pouk v tej zasilni šoli kmalu prekinil. In tako je tudi bilo. Kljub temu da je bila ta šolska izkušnja dokaj kratka, smo prejeli spričevalo, ki nosi datum 30. junij 1944. Redno šolsko leto se je pričelo naslednje leto na Opčinah, kjer smo morali ponavljati razred. Šola se je imenovala Slovenska osnovna šola na Opčinah, ustanovila jo je Šolska oblast v Julijski Benečiji pod Zavezniško vojaško upravo – 13. korpus. Učiteljica prvega razreda je bila Mara Rakovšček; spominjam se je kot stroge učiteljice, resnega, nikoli nasmejanega obraza. V drugem razredu nas je učila Duša Kosmina, ki je bila bolj blagega značaja. Tedaj pa se

je ime uprave nekoliko spremenilo - Zavezniška vojaška uprava Britsko - ameriški pas - Svobodno tržaško ozemlje. In s to upravo se je tudi končala moja osnovna šola na Opčinah. Njej je v tretjem razredu sledil učitelj Bogdan Novak, v četrtem razredu nas je nekaj časa učil Anton Kovač, ki ga je nato nadome-

stil Emili (Milič) Franc in z njim sem tudi dokončal osnovno šolo. Prav on mi je ostal najbolj v spominu, ker nas je ob prvih lepih pomladnih dnevih peljal v naravo in nam razlagal o vsem, kar nas je obdajalo, od cvetlic, raznih zdravilnih zelišč, dreves, žuželk, plazilcev in ostalih bitij, prisotnih v naravi. Po končani osnovni šoli me je oče vpisal v takratno industrijsko šolo v Rojanu z imenom Državna nižja industrijska strokovna šola s slovenskim učnim jezikom, ki je delovala pod isto upravo kot osnovna šola na Opčinah. Iz tistega obdobja mi ostaja poleg drugih profesorjev najbolj v spominu Emil Auersperg, ki nas je poučeval slovenščino, zgodovino in zemljepis. Ko je nekega dne prišel v razred, med poukom zgodovine, nam je izven šolskega programa pričel razlagati o vojnah in raznih mirovniških pogodbah, ki so začrtale nove meje, in o razdelitvi vplivnih območij med zmagovalnimi silami. Drugič, ko je potekal pouk slovenščine, nam je ob koncu šolske ure naročil, naj napišemo referat o naši vasi, kraju bivanja, naj se pozanimamo pri starših, sorodnikih in drugih starejših v vasi o raznih dogodkih iz njihove mladosti in spominov, ki se s časom izgubljajo. To me je spodbudilo, da sem pričel tudi sam raziskovati in sestavljati ta zanimivi mozaik vaše preteklosti.

Pavel Vidau

S 1. strani

Boj za narodne ...

V imenu Krožka Virgil Šček je pozdravil Peter Močnik, ki je izrazil zadovoljstvo s tem, da se ni prekinila tradicija priročnikov, in upanje, da bo tudi ta priročnik, kot že nekateri drugi pred njim, postal mejnik (Krožek Virgil Šček namreč že od devetdesetih let prejšnjega stoletja objavlja priročnike o zgodovini Slovencev v Italiji, to je jubilejna 50. publikacija). Zbornik je predstavil njegov urednik Ivo Jevnikar. Povedal je, da je gradivo nastalo že leta 2007, za seminar z naslovom *Ob 60-letnici obnove samostojnega slovenskega političnega nastopanja v sedanjih mejah Republike Italije*. Seminar je takrat potekal v nekoliko turobnem vzdušju, saj je ravno tisti dan umrl eden izmed nosilcev samostojnega politične

ga nastopanja Slovencev v Italiji in takrat deželni svetnik Slovenske skupnosti Mirko Špacapan. Zdaj se je pojavila priložnost, da referate zberejo in jih objavijo v knjižni obliki v sklopu projekta

la Pupa (ki je v italijanščini) so objavili, kot sta ju avtorja predstavila že leta 2007, ostale referate, ki govorijo o specifičnih področjih, pa so avtorji nekoliko posodobili. To so: Nina Lončar, Peter Černic, Ivo Jevnikar in Erik Dolhar. Razpravo Viljema Černa, ki je leta 2017 umrl, so prepisali iz njegovega rokopisa in zvočne ga posnetka iz leta 2007. Posebnost zbornika je, da obrav-

ri.

Naslov *Boj za narodne pravice in demokracijo* želi poudariti dejstvo, da so se takrat vse smeri borile za narodne in jezikovne pravice, ravno tako so se vse smeri borile tudi za demokracijo, čeprav je bilo pojmovanje demokracije zelo različno v različnih skupinah.

Knjižnica Dušana Čereta je ob tej priložnosti pripravila razstavo, štiri premične panoje, ki strnjeno in nazorno prikazujejo vsebino zbornika. Panoji so premični, zato jih bodo lahko nosili na ogled, tudi ko bodo zbornik predstavljali v različnih krajih (v načrtu imajo, da bodo zbornik predstavili širši javnosti septembra). Za grafično oblikovanje panojev in zbornika je poskrbel Paolo Magnani.

Na predstavitvi sta spregovorila tudi avtorja dveh razprav v zborniku, Peter Černic, ki je pisal o goriški pokrajini, in Erik Dolhar, ki se je ukvarjal s Kanalsko dolino.

navna vse delujoče smeri Slovencev v povojnem obdobju v vseh treh nekdanjih pokrajinah, tržaški, goriški in videmski. Zbornik bogatijo tudi fotografije takratnih glavnih akterjev in tabele prvih volitev v Trstu in Go-

začetka lesena, ker je morala odražati duhovno dediščino sv. Frančiška Asiškega in njegovo izbiro revščine. Tu je v 17. st. deloval pater Janez Svetokriški, čigar kar dolge (tudi po celo uro), a hudomušne pridige, so del naše zgodnje književnosti. Seveda smo si ogledali tudi dragoceno samostansko knjižnico, nato smo se v spremstvu zgovornega vodiča podali po ulicah ("gasah") tega lepega naselja do njegovega obzidja in lepe poznogotske cerkve Sv. Križa, od koder je prelep razgled na celo Vipavsko dolino s Čavnom in Nanoškim pogorjem na eni strani in kraškimi obronki na nasprotni strani. Vipavski Križ šteje samo 180 prebivalcev, a se ponaša z večstoletno zgodovino, v 15. stoletju je imelo celo mestne pravice. Danes je zgledno urejeno, vredno obiska! Grad, ki ga je dal zgraditi v času turških vpadov takratni goriški škof, je v devetnajstem stoletju propadel. Ohranila se je petsto let stara grajska klet.

slovitega slikarja, grafika in fotografa Vena Piona, ki se je rodil v Ajdovščini l. 1896 in tam tudi umrl l. 1970, potem ko je štiri desetletja (od l. 1928 do l. 1968) živel in ustvarjal v Parizu, kjer je s svojimi deli tudi zaslovel. Po obisku Pilonove galerije smo se odpeljali v Log, kjer prav ob cesti stoji veličastna romarska cerkev Marije Tolažnice žalostnih. V njej je prostora za 4000 ljudi, tako da tam večkrat potekajo slavlja koprške škofije. Kratek postanek smo izkoristili tudi za ogled kipa milostne Marije z malim Jezusom v naročju; kip je bil v času turških vpadov rešen pred uničenjem, pred njim še vedno molijo verni Vipavci in obiskovalci. Malce utrujeni, a predvsem lačni smo se nato odpeljali na dobro kosilo v znano restavracijo v Potočah, toda časa za postanek ni bilo veliko. V Vipavskem Križu sta nas čakala kar dva vodiča: prijazna vodička nas je popeljala v kapucinsko cerkev in starodavni

Tradicionalni izlet Vincencijeve konference Na odkrivanje lepot Vipavske doline

V sredo, 19. 6. 2019, se je lepa skupina članov in prijateljev udeležila izleta, ki ga je organizirala - kot že celo vrsto let - Vincencijeva konferenca iz Trsta z željo, da se ob obisku in ogledu raznih zanimivih krajev prijateljsko družimo in utrjujemo medsebojne odnose. Tokrat smo se odpeljali v Vipavsko dolino in si v lepem in toplem vremenu ogledali celo vrsto zanimivosti in lepih krajev. Odločili smo se za Vipavsko dolino, ker smo lani kar pogosto brali, da jo je znana medijska hiša, ki se ukvarja s turizmom, uvrstila med deset krajev v Evropi, ki jih je vredno obiskati, in jo označila za čudovit dragulj v srcu Evrope. Kot se večkrat dogaja, imamo zaklad na dosegu roke, pa morda niti ne vemo zanj. Dejansko smo

štirinajstimi stolpi varovala vzhodno mejo rimskega cesarstva. Še danes so vidni deli obzidja pa tudi rimske terme. Ob izkopavanjih za javna dela pa prihaja stalno do novih odkritij. Mlada in prijazna vodička nas je najprej popeljala do veličastnega izvira reke Hubelj: iz kraške stene bruha voda kot v slapu. Ob njeni strugi so že v 16. in 17. stoletju delovale fužine in kovačije, žage in mlini, kasneje pa elektrarne, pivovarna in zgradbe za lesno industrijo. Nekaj prenovljenih objektov smo si tudi ogledali. V mestu smo si nato ogledali obzidje iz rimskih časov in prisluhnili pripovedi o slavni bitki (bitka pri Mrzli reki - ad Frigidum), ki je bila l. 394 nekje med Ajdovščino in Vrhopoljem, v kateri sta si

ugotovili, da poznamo bolj površno kraje pod Čavnom, čeprav so nam blizu. Prvi postanek je bil v Ajdovščini, ki se ponaša z bogato zgodovino. V rimskih časih (3. stol. po Kr.) je bila tu mogočna vojaška utrdba Castra ad fluvium frigidum, ki je s svojim obzidjem in

stali nasproti vojski vzhodnorimskega krščanskega cesarja Teodozija in poganskega antagonista zahodnorimskega cesarstva Evgenija, ki je nazadnje bil poražen. Ni mogel manjkati ogled Pilonove galerije, kjer nam je kustosinja predstavila življenjsko in umetniško pot

samostan, ki se ponaša z bogato zbirko starih knjig, cerkev pa z največjo baročno sliko na Slovenskem, posvečeno Sv. Trojici, iz l. 1668, ki jo je naslikal kapucinski brat Osvald. Sploh je cerkev zelo lepa, v preprostem baročnem stilu, vsa oprema je od vsega

Tam so nam pripravili še pokušno lokalnih vin ob branju duhovite pridige Janeza Svetokriškega. Čakal nas je še obisk cerkve v Vrhopolju, ki se ponaša z mogočnim in prekrasnim mozaikom p. Rupnika in njegovih sodelavcev iz Centra Aletti. Prezbitarij krasi

In memoriam Dejan Kozina

Pred dnevi nas je presenetila vest o nenadnem odhodu javnega delavca iz Doline Dejana Kozine. Številni objavljeni izrazi sožalja in prava množica sorodnikov, prijateljev, sodelavcev, znancev in predstavnikov kulturnih, športnih, političnih organizacij, ki ga je spremljala na zadnji poti v soboto, 13. julija, v večji tržaškega pokopališča, so pokazali priljubljenost in širino znanstev, ki jih je bil deležen pokojni. Osebo sem ga spoznal in cenil zaradi izjemno kakovostnega in resnega strokovnega dela na področju informatike. Pri oblikovanju ustreznih in funkcionalnih spletnih strani, ki mu jih je uspelo tako rekoč sestaviti po meri in koži naslovnika in naročnika. Ni se silil v ospredje, nikdar ni uporabljal žargonskih in tržno vsesčnih izrazov, niti cenenih grafičnih pripomočkov, vedno pa je zadel v bistvo problema, v srž tega, kar so povpraševali njegove stranke predvsem iz sveta kulturne in drugačne organiziranosti.

V lepem članku, ki je bil objavljen 10. 7. 2019 v Primorskem dnevniku, so bile ovrednotene njegove človeške in družabne odlike, široko udejstvovanje v prostovoljnih organizacijah iz dolinskega, širše tržaškega in primorskega prostora, od odbora Majence do predsedniškega mesta pri Slovenskem kulturnem društvu Valentin Vodnik, od dolinske Srenje do zadruge Dolga Krona, od gasilskega društva Breg, katerega prapor je bil izpostavljen v pokopališki veži, do umetniških društev KONS in Foto Video Trst 80. Bil je aktiven v krajevni sekciji Vsesdržavnega združenja partizanov Italije - AN-PI, v okviru Zveze slovenskih kulturnih društev, Slovenske kulturno gospodarske zveze in pri Društvu za negovanje rodoljubnih tradicij organizacije TIGR Primorske. Ob tem bi omenil, da je bil kot podjetnik član Slovenskega deželnege gospodarskega združenja in sekcije samostojnih poklicev slovenske stanovske organizacije. V odboru sekcije je mnogo let zastopal sektor IT; bil je redkobeseden, a je večkrat znal svojsko obogatiti razpravo s pro-

dornimi in osebnimi pogledi. Dejan Kozina nas je zapustil v zrelih letih, sredi dela in vedno novih načrtov, mnogo pa je postal in upam, da bomo to njegovo bogato, z informatiko in našim prostorom tkano delo, obeležili in ovrednotili. Sam bi tu spomnil, da je bil prav on leta

2004 med ustvarjalci prve spletne objave Poročila slovensko-italijanske zgodovinsko-kulturne komisije *Slovensko-Italijanski odnosi 1880-1956* v trijezični verziji na pobudo tržaškega krožka Premik in le-to imel na lastni spletni strani le 4 leta od uradne odobritve 25. 7. 2000. Na naslovu kozina.com/premik/ je dosegljiva ob takrat pomembna listina v slovenščini, italijanščini, angleščini in upajmo, da bo še mnogo naprej. V tistih letih je tudi izdelal za SDGZ prvo štirijezično spletno stran, namenjeno tržaškemu mestnemu in okoliškemu turizmu (triesteturismo.net), ki je zaradi svoje enostavnosti in uporabnosti (poleg omenjenih treh jezikov še nemški) privabljala in pridobivala vse več klikov in obiskovalcev našega mesta. Spomnil bi še, da je bil tudi med organizatorji tržaške predstavitve utopičnega mejnega filma Trst je naš! (Žige Virca), ki je spet razgalil naše stare in nove rane. Ob slovesu so ga pozdravili otožni politični in narodni toni saksija prijatelja Piera Puricha. Naše iskreno sožalje mami Majdi, sestri Nevenki in družini, vsem svojcem in prijateljem veliku dušnega in v neznano nasmejanega Dejana.

Davorin Devetak

mozaik Vstalega Kristusa, ki rešuje Petra iz morja in utrjuje vero nevernemu Tomažu, ob straneh so razni prizori iz Jezusovega življenja. Poleg mozaika je p. Rupnik izdelal tudi zelo lep križev pot, barvna okna, tabernakelj, križ in svečnike - prave umetnine, ki so nas vse prevzele in očarale. Našega potepanja pa še ni bilo konec. Čakala nas je še Vipava. Tu smo sicer imeli kratek postanek, ker nam je zmanjkal čas za izčrpniji ogled mesta. Nekateri so se sprostiti ob kavici in

sladoledu, nekateri pa smo se sprehodili po lepo urejenem gospodarskem delu za Lanthierijevo palačo do sedmih izvirov reke Vipave. Bližal se je večer, čas je bil za vrnitev. V avtobusu nam je gospa Dobrina povedala še nekaj zanimivosti o pravkar obiskanih krajih, priložnostni zborček je zapel nekaj narodnih pesmi in že je prišel čas slovesa, z obljubo, da bomo še kdaj skupaj odkrivali lepote in skrite bisere naših krajev.

A. T.

Talenti in vizije (II)

Paravidinova balada o globalizaciji in Maurijevo čakanje Becketta

Zadnja sezona Rossettija je za nami. Tržaški gledališki hram ponuja razmeroma malo izvirnih produkcij, njegov program pa je posebno pester in bogat, primeren pač za vse okuse, od tradicionalnega repertoarja do baleta, muzikala in koncertov, ki dosegajo prave vrhunice. Dovolj je naštetih nekaj naslovov iz sezone 2018/2019, kot Ghost, Shakespeareov Milo za drago, Mojstra in Margareto po Bulgakovu, Hrestača, Harlem Gospel Choir, Pirandellov Cosi' e' se vi pare (Kje je resnica), Wildeovo Salome', Momix, Platonova...

Dve letošnji predstavi pa mi bosta ostali v spominu. Iskriv talent **Fausta Paravidina** se je spet izkazal. Enega najbolj zgovornih sodobnih italijanskih dramatikov, tudi med najbolj prizanimi v svetu, smo spoznali že pred leti po iskateljski zaslugi Marka Sošiča. Ta je kot umetniški vodja SSG gostil na velikem odru v ulici Petronio ne le tega pevca žalostnih balad iz Padanije, ampak tudi druge "špice" sodobnega italijanskega teatra, kot Lello Costo in njenega spremljevalca s poetično zamolko jazz trobento, Sardinca Paola Fresuja.

Sledil sem premieri najnovejšega dela Paravidina v Rossettiju, v družbi pretežno mladega občinstva s tržaških višjih šol in univerze. Mladi so njegovo **Balado Johnnyja in Gill**, kljub dolžini in zahtevni dramaturški zasnovi, sprejeli z zanimanjem, in kdor je ostal tudi po odmoru, je nagradil ob sklepu z bučnim ploskanjem aktualno sporočilo rapsodične predstave. Paravidino je izbral svetopisemsko - broadwaysko pripodobo zgodbe babilonskega stolpa, Abrahama in Izaka, begunstva v Egiptu, a tudi sodobne mitologije ameriških pionirjev

in ruskih gangsterjev, da bi uprizoril z vrtoglavi ritmom in obenem ironično distanco sodobno dramo o globalizaciji, kjer se ekonomski procesi mešajo z epohalnimi premiki migracij. Zato je izbral dvojni izrazni ključ. Geneza neurejenega in ne povsem dodelanega besedila je osnovana na kozmopolitizmu gledaliških delavnic med New Yorkom in Ženevo, med Tolonom in Luksemburgom. Zato so dialogi nekakšna mešanica italijanščine, angleščine, francoščine, ruščine, ki jo izvajajo sveži talenti, kot Federico Brugnone, Iris Fusetti, Fatou Malsert, Daniele Natali, Tibor Ockenfels, sam Paravidino in Aleph Viola. Sugestivni gledališki efekti so pa ustvarili dinamično vzdušje in mestoma epsko pripoved, od uporabe videa do vzhodnjaških iger senc, od avantgardnega baleta do revnih scenografij, ekscentričnih kostumov in afriških mask, eklektičnih relikvov globalne civilizacije. Prehodi puščav, brodolomi, tatvine, trpinčenja, začetna nadržnost revežev in za drti cinizem ob obogatitju, nelahki odnosi med starši in sinovi, vse to je bilo podano poetično in v divjem ritmu besed, glasbe, podob, ki ponazarjajo današnjo občo stihijo. Tradicionalna Rossettijeva publika ni morda zaznala dražljajev nadvse preciznega, dramaturškega elektrokarodiograma o sodobnem stanju, misleč, da gre za rezultat zmedenosti in nedorečenosti dramatika v krizi. Mladi pa.

Imeli smo občutek, da so prikazanim ekscosom prisluhnili, ob Paravidinovi domislicah se zabavali in za trenutek zrlji v Platonovo votlino, kjer ob igri senc morda lahko prepoznamo pripadajočo igro pojavnosti ali stvarnosti. Mladi talenti in stari? Wildeovo Salomo z Erosom Pagnijem, ki smo ga lani občudovali v interpretaciji Bernhardovega **Minettija**, sem žal zamudil. Ujel pa sem zadnjo igralsko performanso drugega velikega "starca" italijanskega gledališča, **Glauc Maurija**, ki je ponudil v Bartolijevi dvorani, kot "se šika" za očake, veliko ljubezen iz mladosti, in sicer multimedijno zasnovan spektakel **En attendant Beckett** (Čakajoč Becketta). Naj kar uporabim Maurijeve besede: "Beckettov svet predstavlja poetični, tragični in burkaški način interpretacije življenja: tragedija bi-

Fausto Paravidino: Balada Johnnyja in Gill

navno silhueto irskega nobelovca, ki je živel v Parizu in pisal tudi francosko. Pri izbiri besedil in zasnovi je sodeloval še Andrea Baracco, avtor izvirne glasbe pa je bil Giacomo Vezzani. Pravzaprav obe enodejanki, **Dejanje brez besed** (1956) in **Zadnji Krappov trak** (1958), ki sta sledili, sta bili izvirno zapisani v obeh jezikih, angleščini in francoščini.

Prvo je izbrano odsko gracioznostjo odigral "mlajši igralec" Roberto Sturno. Lahkota gibov, humor, izrazita govornica kretenj in mimika obraza, čista poezija gibajočega se telesa v začaranem kvadratu s stiliziranimi kulisnimi prvimi iz stripov, so pričarali sodobno pravljico o absurdni življenja brez nepotrebnih besed. Mauri pa se je po 57 letih vrnil h krstni izvedbi na italijanskem odru znanega monologa, s katerim je debitiral in zaslovel. V zaprašeni ropotarnici, ki je vsa prežeta z nadležno starostjo, za trenutek zažene zaslanjeno mladost, z vsemi odprtimi obzorji in tudi temnimi

oblaki resignacije. "Starejši igralec", ki posebej samega sebe, poslušati in razmotriva ob zvočnih trakovih, ki jih je sam posnel pred toliko leti za tisto prvo zgodovinsko uprizoritev Beckettovega teksta. Skrbi, znanja, nepotešenosti sodobnosti se tudi v nas pomešajo z utvarami, sanjami in upi mladosti, v kontinuumu, ki nas močno spominja na drugega velikega francoskega opazovalca človeške duše in osebnosti, Bergsona.

Davorin Devetak

Davorin Devetak

Vila Manin / Nastopil je Thom Yorke Posebno glasbeno in vizualno doživetje

Letošnji julij v parku Vile Manin označujejo koncerti pomembnih mednarodnih in italijanskih glasbenikov. V sredo, 17. julija, je prišel na vrsto nastop angleškega pevca in multiinstrumentalista Thoma Yorkeja. Koncert je spadal v niz dogodkov "Vila Manin Estate 2019", organizirala pa so ga Zenit Srl, Dežela FJK, PromoTurismo FVG in Občina Codroipo. Thomas Edward Yorke, Thom, igra električno in akustično kitaro ter klavir; glasbeniki kritiki so mnenja, da je eden izmed najbolj pomembnih in vplivnih glasbenikov zadnjih desetletij - revija Rolling Stone ga je celo uvrstila na 66. mesto med stotimi najpomembnejšimi pevci vseh časov. Yorke že od leta 1998 ustvarja tudi glasbo za različne filme: med njegovimi najnovejšimi projekti je tudi plošča *Suspiria*, ki je izšla oktobra lani s 25 skladbami. Te so nastale za istoimenski film Luce Guadagnina - singel *Suspirium* je bil nagradjen kot najboljša izvirna pesem na 75. Beneškem filmskem

Hot Chili Peppers), producentom Nigelom Godrichom, bobnarjem Joeyem Waronkerjem in tolkalcem Maurom Refoscom ustanovil skupino Atoms For Peace, s katero je predstavil svojim fanom ploščo *Amok* (2013). Leto kasneje se je Yorke spet odločil za solistično turnejo v Veliki Britaniji, Evropi, ZDA in na Japonskem, s katero je promoviral delo *Tomorrow's Modern Boxes* in prvič sodeloval z vizualnim umetnikom Tarikom Barrijem, čigar neverjetno ustvarjalno delo se kaže na velikih ekranih, ki bogatijo oder med Yorkejevimi nastopi. Junija lani je Yorke predstavil kritikom in občinstvu svoje zadnje delo *Anima*, z izidom katerega so na spletni platformi Netflix objavili kratkometražni film na osnovi treh najpomembnejših pesmi s plošče (Traffic, Not the

Foto Manuel Demori

Foto Manuel Demori

festivalu. Širšemu občinstvu je znan še posebno kot "frontman" rock skupine Radiohead. Z ostalimi člani skupine se je spoznal že v šolskih klopih in kmalu so začeli skupaj ustvarjati. Prvi singel *Creep* so objavili leta 1992 - takoj je postal mednarodna uspešnica, slava skupine Radiohead pa je dosegla višek z naslednjima ploščama *OK Computer* (1997) in *Kid A* (2000).

Vzporedno z ustvarjanjem in nastopanjem s skupino Thom Yorke že vrsto let goji svojo solistično kariero, ki se je začela leta 2006 z izdajo plošče *The Eraser* in v izredno kratkem času zasedla mesto med prvimi desetimi najuspešnejšimi albumi v ZDA in Veliki Britaniji. Leta 2009 je z glasbenikom Flea (basistom skupine Red

News in Dawn Chorus). Film gotovo ni navaden glasbeni videoposnetek, pač pa povsem izvirna zgodba o odtujenosti sodobnega človeka, ki živi v izmišljenem, sanjskem prostoru, v katerem se ritmično giblje in dela v popolni sinhroniji z vsemi ostalimi ljudmi. Yorke se v filmu skuša upreti sistemu "človeške avtomatizacije", da bi končno dosegel ljubezen, to pa mu uspe le delno in za kratek čas. Občinstvo, ki je množično zasedlo travnik pred Vilo Manin in je bilo prepričano, da bo uživalo ob poslušanju skladb s plošče *Tomorrow's Modern Boxes*, je presenetilo dejstvo, da je Yorke svoj nastop osnoval na pesmih iz dela *Anima* - povsem je prevladoval glasbenikovo solistično delo z občasnimi dodatki skladb skupine Atoms

budnostjo. Na sredinem koncertu smo imeli občutek, da skuša Yorkejeva elektronska glasba razlagati trenutno psihološko in čustveno stanje človeštva.

V skoraj dvehurnem koncertu so imele tudi slike in barve na velikih zaslonih na odru zelo velik pomen: občasno so učinkovale pomirjajoče, občasno so močne, fluorescentne barve obujale občutke anksioznosti in tesnobe - vloga vizualne umetnosti se je stalno prepletala z glasbeno. Yorkejeva elektronska glasba je ustvarjala prav posebno vzdušje že od vsega začetka, nato se je ritem upočasnil med pesmijo *Has Ended*, postal pa je skoraj "dance" s skladbo *Black Swan*. Glasbenik se je zelo malo ukvarjal z občinstvom, da ne bi ustvarjal nepotrebnih pavz med eno pesmijo in drugo. Izkazal se je v polni formi - še vedno povsem suvereno ustvarja čisto nove svetove, podtalne in klavstrofobične, v katerih se marsikdo ne znajde. Yorkejeva glasba ni za vse, njegov eksperimentalni, melanholični pristop k ustvarjanju ga razlikujeta od ostalih sodobnih glasbenikov, koncert pa je bil nedvomno posebno glasbeno in vizualno doživetje.

Kat

(več fotografij na www.noviglas.eu)

Dvojno praznovanje Brata biseromašnik in zlatomašnik

Župnija Dornberk praznuje svojega zavetnika sv. Danijela na njegov godovni dan, 21. julija. Letos je bilo to praznovanje še bolj svečano in lepo, ker so hkrati praznovali izreden dogodek. Dva brata duhovnika Brce sta imela svečane sv. maše; gospod Joško je imel biserno mašo ob šestdesetletnici mašništva, njegov brat Bogdan pa zlato mašo ob petdesetletnici mašništva. Taki dogodki so izredni, zato se je praznovanja udeležilo

veliko število ljudi iz Dornberka in okolice, vsi so se čutili povezane z rojaki, družino Brce in dvema bratoma duhovnikoma. Svečana sv. maša se je začela ob 19. uri v veliki cerkvi sv. Danijela, ki so jo verniki popolnoma napolnili. G. Joško je obhajal biserno mašo in vodil somaševanje, g. Bogdan pa je daroval zlato mašo. Somaševali so tudi drugi domači duhovniki. Liturgijo je spremljalo res dovršeno in lepo petje. Sam biseromašnik je s svojim

lepim in močnim glasom dal še poseben poudarek svečanosti; njemu se prav nič ne poznajo častitljiva leta. Po sv. maši je bila vsakoletna procesija skozi vas; udeležilo se je lepo število vernikov. Pri prvem oltarju je evangelij prebral sam gospod biseromašnik. Procesija se je nato ustavila še pri naslednjih dveh oltarjih. Za tem je bil na vrsti še četrti in zadnji oltar pred cerkvijo, kjer se je vse lepo končalo z mogočno zahvalno pesmijo. Po procesiji so bili vsi prisotni deležni pozornosti osvežitve družin Berce - Tratnik. Iz zvonika se je nad vse dogajanje razlilo lepo pritrkovanje zvonov, ki je ustvarjalo valovanje občutkov ob posebni hvaležnosti Bogu.

Kj

Vladni zakon o financiranju zasebnih osnovnih šol završen

V koaliciji poslušni premieru Marjanu Šarcu, samo da se obdržijo na oblasti!

Iz lastnih izkušenj in prepričanja vem, da trditve o tem, da v času oddiha in počitnic ni takih dogodkov in stanj, ki bi bili vredni častnikarske pozornosti in objave, niso resnične in prepričljive. To ni obdobje t. i. "kisljih kumaric", kot se glasi ustaljena krilatice, že zato, ker življenje neprekinjeno poteka in z njim tudi vsi družbeni tokovi, ki jih je pač potrebno ovrednotiti in zaznamovati. Ena izmed zanimivih in pomembnih novic je zdaj, denimo, ta, da se bo slovenski turizem tudi letos, že šesto leto zaporedoma, končal z rekordnimi uspehi in številkami. O tem sem delno že poročal, zdaj pa navajam, da o Sloveniji vse več pišejo oziroma govorijo tudi razni svetovno znani mediji. Tako zatrjujejo, "da je Slovenija skriti zeleni biser Evrope". V našem tedniku pa le še opomba, zgovorna in pomenljiva, da doma med počitnicami ostaja kar okoli četrtnina Slovencev. V Sloveniji je tudi v letošnjem počitniškem času nenavadno veliko število raznolikih in zanimivih dogodkov, pri čemer pa politične stranke, ki v njih sodelujejo, izvajajo in utemeljujejo zgolj svojo politiko in delovanje, hkrati pa omenjajo tudi domnevno zavzemanje za koristi ljudi, volivcev. Bolj neposreden in spoštljiv odnos do javnosti imajo cerkveni oziroma katoliški mediji, na vrhu je slovenski katoliški tednik Družina. Premier Marjan Šarec je ponovno uveljavil svojo zamisel, izbi-

ro in voljo pri določanju kandidata za slovenskega komisarja v novoizvoljeni Evropski komisiji. Odločil se je za to funkcijo predlagati Janeza Lenarčiča, ki je zdaj stalni predstavnik Slovenije pri EU. Opisujejo ga kot klasičnega visokega uradnika (nekateri tako osebo imenujejo birokrat) brez političnega vpliva, ki nikoli ni imel političnih ambicij. Bil je uspešen sodelavec dr. Janeza Drnovška, prav tako Janeza Janše. Marjan Šarec se o svojem kandidatu za evropskega komisarja iz Slovenije ni posvetoval z nobeno politično stranko iz vladajoče koalicije. Odločil se je sam, kar naj bi po mnenju drugih strank in kritikov pomenilo nespoštovanje partnerjev v vladi in to, da je bil uporabljen neprimeren način. Premier odgovarja, da njegovo ravnanje pri odločanju o kandidatu za evropskega komisarja iz Slovenije kritizirajo tisti politiki, ki so pred petimi leti sodelovali pri popolnem polomu imenovanj za evropskega komisarja. Tedaj je vlada izbrala tri kandidate za omenjeno funkcijo, ki pa so se kar sami predlagali. Posledica je bila zavrnitev Alenke Bratušek na zaslišanju v evropskem parlamentu ter imenovanje skoraj anonimne Violete Bulc za evropsko komisarko iz Slovenije. V Sloveniji je bila skoraj neznanica, kar bo ostala do bližnjega konca mandata; Violeta Bulc pa so do pred kratkim "rinili" na eno prvih mest v javnomnenjskih anketah in razi-

skavah. Predlog premiera Marjana Šarca so na seji vlade potrdili vsi ministri vladajoče koalicije razen treh ministrov iz stranke Socialni demokrati, ki so glasovali proti imenovanju Janeza Lenarčiča za novega evropskega komisarja iz Slovenije. Prevladali so, skratka, ministri iz drugih strank koalicije in se s svojim glasovanjem znova v celoti podredili značajsko nepredvidljivemu Marjanu Šarcu. Podreditev iz razloga, da ohranijo svojo dobro plačano funkcijo in da ostanejo na oblasti. Najbolj prizadeti in užaljeni so v stranki Socialni demokrati, ki so v procesih po evropskih volitvah pričakovali hiter, nov politični vzpon svoje evropske poslanke, Tanje Fajon. Stranka je bila prepričana, da bo ona postala evropska komisarka, tudi zato, ker je na volitvah v evropski parlament prejela največ glasov, veliko več kot druge kandidatke oziroma kandidati. Toda Tanja Fajon se je sama onemogočila in izločila iz tekmovanja za evropsko komisarko, s tem, da je skupaj z evropskim poslancem iz svoje stranke, Milanom Brglezom, nastopila in glasovala proti novi predsednici Evropske komisije, nemški krščanski demokratki Ursuli von der Le-

yen. Tanja Fajon je bila osamljena v nastopanju in glasovanju, saj so celo druge poslanke oziroma poslanci iz njene politične skupine, zastopani v evropskem parlamentu, glasovali za novo predsednico Evropske komisije. Predsednik opozicijske SDS Janja Janša je novoizvoljenega Janeza Lenarčiča ocenil "za dvojni strel v koleno za Marja-

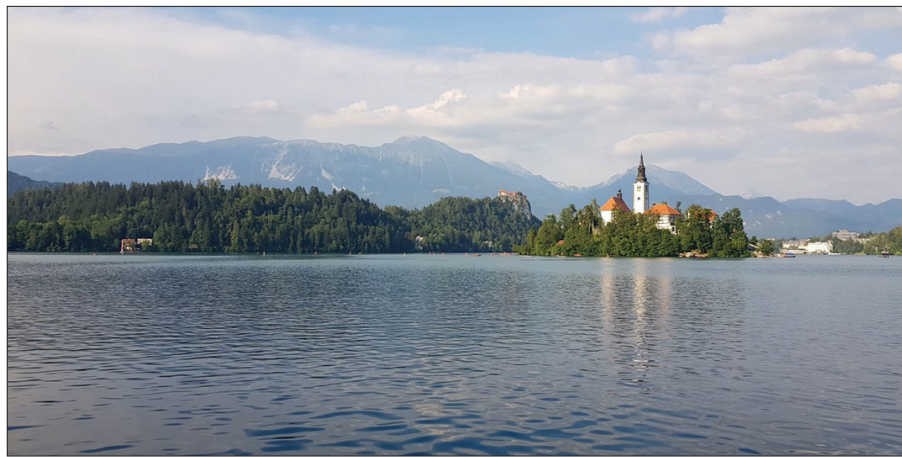

Foto JMP

na Šarca". Pravi, da je Janez Lenarčič sposoben uradnik, ki je bil v njegovi nekdanji vladi tudi vodja delovne skupine za pripravo tedanjega slovenskega predsedovanja v EU. Šarec bi zdaj Janeza Lenarčiča potreboval doma, ker se Slovenija pripravlja na novo predsedovanje evropski povezavi. V EU pa bo Janez Lenarčič brez teže". V politiki in javnosti odmeva ugotovitev, da je končana nova faza dolgotrajnih in mučnih razprav o financiranju javnih izobraževalnih programov v

zasebnih osnovnih šolah. Ustavno sodišče je z odločbo zavezalo državo, da vzpostavi financiranje, ki bo enako financiranju takih programov v državnih osnovnih šolah. Toda izkazalo se je in znova potrdilo, da hočejo Socialni demokrati na vsak način obdržati nadzorstvo nad celotnim sistemom izobraževanja, tudi če bi to pomenilo kršitev ustave in pristojnosti ustavnega sodišča kot najvišje pravne oblasti v Sloveniji. Za zdaj je namera Socialnih demokratov, ki jo je zelo vztrajno utemeljeval in poskušal izvajati minister Jernej Pikalo iz njihove stranke, propadla. Državni zbor je vladni predlog o financiranju zasebnih osnovnih šol najprej spre-

levo usmerjenem sindikatu delavcev v vzgoji in izobraževanju Slovenije so celo predlagali referendum o financiranju zasebnih osnovnih šol, vendar bi bil tak referendum neuresničljiv, ker bi bil neustaven in le instrument zoper veljavno odločbo ustavnega sodišča o omenjenem financiranju. Odločbo ustavnega sodišča so hoteli deli politike nadigrati tudi s spremembo ustave, to pa sta preprečila poslanca narodnih manjšin.

Še dvojje morda posebej aktualnih zadev. Javni civilno-družbeni predstavnik dr. Peter Starič iz Domžal v prispevku, objavljenem v tedenskem magazinu Reporter, opozarja, da ima popačeni spomenik iz lesa Melanii Trump, soprogi predsednika ZDA, ob reki Savi blizu Sevnice, njenega rojstnega kraja, politično ozadje. Nas Slovence še bolj potiska proti Moskvi. Spomenik - skrupulo žalil Donald Trumpa, njegovo soprogo, Slovenko Melanio Trump, in državo ZDA. Po mnenju dr. Petra Stariča bi moralo v zadevo "takoj in odločno poseči in posredovati slovensko zunanost ministristvo". V tedniku Demokracija se

je odvetnik in slovenski narodni voditelj dr. Damjan Terpin iz Gorice obregnil ob slovensko notranje ministristvo. Pravi, "da je nedopustno, da Ministristvo za notranje zadeve trdi, da porasta nezakonitih migrantov po balkanski poti ni, v resnici pa čez Kras v Italijo vsak dan prispe 80 takih migrantov". Dr. Damjan Terpin še pravi: "Vi se še kar naprej igrate nojevo igrico, mi Slovenci v Italiji pa bomo plačevali vašo politiko z žico na meji".

Marijan Drobež

SNG Nova Gorica na festivalu na Cipru

Predstava Trojanke je povsem osvojila tudi ciprsko publiko

Člani igralskega ansambla SNG Nova Gorica in tehnično osebje so se pred nedavnim vrnili z uspešnega nastopa na Mednarodnem festivalu antične grške drame na Cipru (International Festival of Ancient Greek Drama), ki ga že več kot dve desetletji prireja Ciprski center Mednarodnega inštituta za gledališče (Cyprus Centre of International Theatre Institute, CCOITI). Evripidova tragedija, ki jo je režiral mladi režiser Jaša Koceli, je uvedla letošnji festival, ki bo trajal do 27. julija. Predstava je ob enem postala tudi uradna podoba festivala, zamisel za to se je porodila, ko so si organizatorji ogledali posnetek predstave. V nekdanji zibelki grške kulture sta dve ponovitvi te klasične tragedije navdušili strokovno javnost in številne gledalce, kar je v veliko zadoščenje novogoriškim gledališčnikom. Predstava je prepričala s svojo estetsko dovršenostjo, močno nosilno vlogo trojanske kraljice, ki ji je pokončnost in dostojanstveno držo dala krasna interpretacija igralkice Marjute Slamič, z izjemno glasbo in zborom, ki v sodobnost prinaša arhetipski zvok antične davnine. Na ciprski festival se je letos prijaviilo 55 uprizoritev z vsega

sveta, poleg predstav iz Grčije in s Cipra so organizatorji izbrali uprizoritve le iz treh drugih držav, kar je za slovensko in novogoriško gledališče velik

starorimski Odeon v Pafosu in prvič stopili na njegova tla, smo vsi vedeli, da bomo tu doživeli nekaj posebnega. Poleg tega si bomo gotovo zapomnili tudi

Foto Damir Ipavec

uspeh. "Trojanke smo s tem gostovanjem pripeljali domov. To je posebna čast in doživetje za vse, za igralce, ekipo SNG Nova Gorica, zame. Ko smo zagledali

emocionalne odzive in navdušenje občinstva. Do nas so prihajali gledalci in povedali, da grške drame ne gledajo zlahka v tujem jeziku, pri Trojanakah pa jih zaradi močne in točne

templji in gledališčem, občinstvo nagovarjali prvi igralci, do danes. Morda so bili tudi zato odzivi na uprizoritve, ki ni potrebovala veliko prilagoditev za ta antični odrski prostor, tako zelo čustveni

in navdušeni, saj je bilo čutiti, kot da je ustvarjena za uprizarjanje v tem matičnem okolju antične drame, v odprtem starorimskem gledališču. Ob drugi ponovitvi v odprtem amfiteatru Skali Aglantzia v Pafosu, evropski prestolnici kulture 2017, se je zgodilo nekaj svetega in čarobnega. Postali so živi medij zgodovine, ki teče od trenutkov, ko so na pafoski akropoli, svetem območju s

in navdušeni, saj je bilo čutiti, kot da je ustvarjena za uprizarjanje v tem matičnem okolju antične drame, v odprtem starorimskem gledališču. Ob drugi ponovitvi v odprtem amfiteatru Skali Aglantzia v Pafosu, evropski prestolnici kulture 2017, se je zgodilo nekaj svetega in čarobnega. Postali so živi medij zgodovine, ki teče od trenutkov, ko so na pafoski akropoli, svetem območju s

predstave izpostavila palestinska pesnica Farah Chamma. To je otoku pustilo "zeleno črto", zaradi katere je Nikozija zadnja razdeljena prestolnica Evrope, Ciper pa ločen na grški in turški del. Prav dramo Trojanke so v Nikoziji postavili dva meseca po turški zasedbi, zato ima za Ciprčane poseben pomen. Evripidove Trojanke so težko uprizorljivo delo, saj v njih ni klasičnega konflikta. Trojanjska vojna se je v grški mitologiji zgodila zaradi lepe Helene, ki jo je trojanski kraljevič Paris tako začaral, da se je zaradi njega odpovedala mogočnemu špartanskemu dvoru in kralju Menelaju. Tragedija Trojanke se dogaja takoj po padcu Troje in zmagi Grkov, ki s pomočjo Odisejeve zvijače pustijo popolno razdejanje v nekdanj cvetočem mestu. Kralj Priam leži umorjen pred oltarjem, Hekaba ni več trojanska kraljica, a v intenzivni interpretaciji Marjute Slamič neomajno ohranja nagrado tantadruj. V Trojanakah spoznamo največje zavezništvo in oporo, ki so si ju ženske sposobne ponuditi, in največji srd, ki so ga ženske zmožne uperiti v drugo žensko, s tem primeru v lepo Heleno. Trojanke so dokaz, da je Troja v zgodovini človeštva večna. Ves čas, tudi danes, so po svetu države in mesta, ki jih prežema ista bolečina kot v Evripidovi tragediji. Zato je glas velikega grškega tragika večno aktualen. Na Cipru se je "posebna Troja" zgodila še leta 1974, kot je v interpretaciji sklepnege dela

predstave izpostavila palestinska pesnica Farah Chamma. To je otoku pustilo "zeleno črto", zaradi katere je Nikozija zadnja razdeljena prestolnica Evrope, Ciper pa ločen na grški in turški del. Prav dramo Trojanke so v Nikoziji postavili dva meseca po turški zasedbi, zato ima za Ciprčane poseben pomen. Evripidove Trojanke so težko uprizorljivo delo, saj v njih ni klasičnega konflikta. Trojanjska vojna se je v grški mitologiji zgodila zaradi lepe Helene, ki jo je trojanski kraljevič Paris tako začaral, da se je zaradi njega odpovedala mogočnemu špartanskemu dvoru in kralju Menelaju. Tragedija Trojanke se dogaja takoj po padcu Troje in zmagi Grkov, ki s pomočjo Odisejeve zvijače pustijo popolno razdejanje v nekdanj cvetočem mestu. Kralj Priam leži umorjen pred oltarjem, Hekaba ni več trojanska kraljica, a v intenzivni interpretaciji Marjute Slamič neomajno ohranja nagrado tantadruj. V Trojanakah spoznamo največje zavezništvo in oporo, ki so si ju ženske sposobne ponuditi, in največji srd, ki so ga ženske zmožne uperiti v drugo žensko, s tem primeru v lepo Heleno. Trojanke so dokaz, da je Troja v zgodovini človeštva večna. Ves čas, tudi danes, so po svetu države in mesta, ki jih prežema ista bolečina kot v Evripidovi tragediji. Zato je glas velikega grškega tragika večno aktualen. Na Cipru se je "posebna Troja" zgodila še leta 1974, kot je v interpretaciji sklepnege dela

Katja Ferletič

STARE JEDI V NOVIH LONCIH (47)

V preteklosti so številne ženske po naših vaseh z mlekom oskrbovale tudi mesti Trst in Gorico, ki sta bili dober trg za njihove kmetijske pridelke.

prevzemal od kmetov in zbiral v velikih posodah, ga je razdeljeval svojim strankam, ki so ga plačevale "sproti, na teden ali na mesec", vsak dan pa se je ustavil tudi pri ljubi Dragici. Gotovo se ni dolgo zadrževal pri njej, saj ni imel časa, ni maral namreč, da bi ga ljudje čakali in "da se pokvari giro" (kavico in nekaj poljubčkov pa si je le privoščil). Pri delu mu je občasno pomagal mlajši brat, ki mu je sledil s kolesom - zgodilo se je namreč, da je Frančko včasih zbolel, nekega dne pa se je celo poročil!

Tudi s preostalimi mlekarji je bil gospod Frančko v zelo dobrih odnosih: vedno so si med seboj pomagali: če je komu zmanjkalo mleka, mu ga je drugi dal, saj je dobro vedel, da mu bo ob potrebi usluga povrnjena. Tako je sovodenjski mlekar sodeloval tudi z večjo mlekarjo v Vilešu, kamor je nosil odvečno količino svojega mleka ali ga po potrebi odkupoval. Mleko je po navadi ostajalo spomladi ali poleti, ko so krave imele teličke in so torej proizvajale več. V tistem letnem obdobju je bilo tudi nevarno, da se zaradi visokih temperatur mleko sesiri, gre "vkop". Mlekarji so morali zelo paziti, da so kmetje v različne vrče postavljali "frišno" - jutranje mleko, ki je bilo še toplo, in večerno, ki se je že ohladilo, saj, če so mleko zmešali, je spremenilo svojo temperaturo in se je poleti kmalu sesirilo, "ni zdržalo do pudan"! Iz skisanega mleka so mlekarji doma naredili skuto za domačo rabo, s svežim mlekom pa so gospe kuhale

Frančko Kovic

močnik, sladke in slane recepte z rižem ali pa so ga pripravile s polento.

Frančko je moral pri svojem poklicu hite- ti, včasih je moral tu- di po dva hektolitra mleka razdeliti v naj- krajšem času, njego- ve stranke pa so ku- povale najrazličnejše količine. Nekaj več

ga je prodajal vaškim pekom, drugi ljudje pa so ku- povali tudi zelo majhne količine: spominja se gos- pe, ki ji je vsak dan prinašal "kvartin in pol" mle- ka, nekega dne pa mu je celo rekla, da si je z njenim denarjem zgradil palačo. Z gospodom Frančkom so bili "klienti" po navadi zelo prijazni; če je imel čas, so mu skuhalii kavico ali dali "bičerin". Neka- tere srečuje še danes in ga vedno lepo pozdravijo in nagovorijo, še ga imajo radi! Povedal mi je, da so mamice, ki niso dojile, "frišno" mleko krave, ki je pred kratkim zvalila telička, razredčile z vodo, v kateri so prej skuhalo riž ali ječmen, in ga dale do- jenčkom - tako je Frančko s svojim mlekom "zravn- nov dosti otruk".

"RAJŽ NA MLJEKI"

Sestavine:

Malo več kot pol litra mleka (po potrebi ga lahko razredčimo z vodo), ščepec soli, približno 70 g riža, sladkor po okusu, naribana čokolada.

Priprava:

V lonec damo mleko, vodo in sol. Ko zavre, dodamo riž in med kuhanjem stalno mešamo, da se ne sprime na dno. Ko je riž kuhan, mu dodamo slad- kor, skrbno premešamo in, če je pregot, dodamo še malo mleka. Riž damo na krožnik in potresemo z naribano čokolado (po želji). "Rajž na mljeki" lahko pripravimo tudi v slani različici - namesto sladkorja in čokolade dodamo malo masla in nari- banega sira. Bog žegnaj!

K sreči je tedaj Frančko dobil službo na Občini Gorica.

Frančko je bil pri enaindvajsetih že "prestar za mišljir", tako se je odločil, da bo prevzel službo so- sede na Peči, ki je sklenila, da ne bo več raznašala mleka. Po drugi svetovni vojni je bilo pri nas veliko mlekaric in mlekarjev; ko so postali prestari za pok- lic, so svoje stranke predali drugim mlekarjem in tako tudi gospodu Frančku. Mlekar je vrče najprej nosil obešene na krmilu kolesa, nato pa jih prevažal na motorčku, ki mu ga je sosed kovač prilagodil za prevoz posod. Takrat je prevažal dva vrča po 15 li- trov in dva po 12 litrov, kasneje pa, ko je bilo mleka veliko več, je svoj poklic opravljal z avtomobilom "Giardinetto". Frančko je uporabljal najprej alumi- nijaste posode, potem pa so mu v mlekarji dali ti- ste iz cinka. Veliki vrči so bili po 25 litrov in so imeli pokrov. S seboj je nosil "merci" od litra in pol litra, posebna vrča z dulcem, "z nusom", s katerima je zlival mleko v steklenice ali posode; merco je nosil ob boku, aluminijasta posoda pa mu je puščala črn madež na platneni suknji.

Poklic mlekarja je bil težak: "Ni blo ferji, ni blo bol- lizni, ni blo nebene skuže. Z burjo, dežjem, z ljudom an snijegom sem šel!" Frančko je bil vsak dan ob 4.30 že v štali, pomolzel je svoji dve kravi, ob 5.30 je že šel z doma - kmetje, ki so živeli blizu njegove domačije, so mu mleko dostavili na dom, k drugim se je moral odpraviti sam. "Sputju", ko je mleko

Gorica / Bogato pevsko dogajanje ob tekmovanjih Seghizzi

Najboljši je bil zbor Sophia iz Kijeva

17. Mednarodno tekmovanje komornega petja, 58. Mednarodno zborovsko tekmovanje, 20 zborovskih koncertov na deželnem območju, 20. Natečaj kompozicije, 31. velika nagrada Seghizzi in še likovna razstava so dogodki, ki so od 12. do 22. julija privabili v našo deželo pevce z vsega sveta.

Predsednik društva Seghizzi Italo Montiglio se je veselil povprečno nizke starosti nastopajočih, goriški župan Rodolfo Ziberna pa je poudaril povezovalno moč teh dogodkov (lepo vzdušje srečanja različnih kultur ob skupni ljubezni do petja je sicer stvar samih nastopajočih, saj je odziv mesta precej hladen na vseh področjih). Med solopevci je zmagala sopranistka Selena Colombera iz Sacileja, najboljši zbor pa je bil ukrajinski komorni zbor Sophia iz Kijeva. Na splošno je bila kakovost zborov zelo dobra in nastopi so bili kot vedno priložnost za prikaz zborovske literature sodelujočih držav.

Letos so zbori prihajali iz Poljske, Ukrajine, Italije, Španije, Bolgarije, Avstrije, s Filipinov, iz Japonske, Indonezije, Kanade. Posebne omembe je vreden japonski mladinski zbor Matsue Plover zaradi zrelih glasov različnih mladih pevk in svežine profesionalnega pristopa. Osvojil je drugo nagrado na splošni lestvici, kjer se je na prvo mesto uvrstil omenjeni ukrajinski mešani zbor, ki lahko računa na odlične

glasove in na prepričljivo muzikalnost. Tudi naša dežela je imela svojega predstavnika na tekmovanju: petčlanska vokalna skupina Anakrousis je

Verdi so vsi udeleženci prejeli medalje in priznanja in uvrstitve v posameznih kategorijah in na splošni lestvici. Na oder je stopil tudi letošnji dobitnik nagrade za

kompozicijo, ki je tokrat ostala v naši deželi, saj jo je prejel Gabriele Saro iz Pordenona. Nagrado za življenjsko delo pa je dobil član ocenjevalne komisije, francosko-alžirski dirigent Rachid Safir, ki se ukvarja s poklicnim zborovskim svetom. Z njim so v žiriji sedeli tudi stari prijatelj tekmovanja Eugeniusz Kus, skladatelj Pietro Ferrario, zborovodja Jose' Herrero, dobitnik lanske velike nagrade Ignacio Tristan Caliston, italijanski zborovodja Maurizio Sacquegna, rezidenčni Marko Muni in Renato

Komorni zbor Sophia iz Kijeva

s svojim elegantnim swingom prejela drugo nagrado v kategoriji pop in jazz glasbe ter posebno nagrado kot najboljša vokalna skupina. Mentor Jari Jarc je o tem dosežku povedal, da gre za sad večletnih prizadevanj, ki so prinesla prenovljeno zasedbo, bolj razgibane, zrežirane nastope, večjo vokalno suverenost. V zadnjih mesecih so pevci dodatno ovrednotili svoj železni repertoar tudi z dobrimi nasveti drugih zamejskih strokovnjakov, da so se lahko izkazali v najboljši formi. Občinstvo je prav gotovo cenilo delo skupine, saj je sprejelo nastope z dolgimi aplavzi. Na slovesnosti pred gala koncertom v gledališču

Sopranistka Selena Colombera

Miani. Letos je tekmovanje Seghizzi dodalo še nagrado za mladinske zборе, ki je nastala v spomin na dolgoletnega sodelavca tekmovanja in zborovodjo Maura Chioccia.

PAL

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (253)

Hipotiroza v naturopatiji

Kar 200 milijonov ljudi na svetu trpi za hipotirozo. In kar 10 % ljudi na svetu nima dane diagnoze za to bolezen. Ni namreč prepozna. Zakaj? Ker se v krvi ne pokaže nepravilno energetska delovanje ščitnice, vendar ljudje imajo težave. Iz osebnih izkušenj lahko navedem nekaj prime- rova.

15-letno dekle se je v enem tednu zredila za 9 kg, ne da bi povečala vnos hrane. Izvid krvi ni pokazal, da je ščitnica v hipotirozi. Funkcionalno pa je bila ščitnica v deficitu. Gospa, stara 33 let, je po operaciji na srcu začela samo spati, po 14 ur na dan. Čutila je veliko utrujenost, izvidi so bili b. p., funkcionalno je pa bila ščitnica v deficitu. Gospod, star 55 let, se je po smrti matere počutil depresivnega, utrujenega, apatičnega. Dali so mu antidepressive, krvna slika b. p., funkcionalno je pa bila ščitnica v deficitu. Pri 4-letni deklici so izvidi pokazali hipotirozo, ki je nastala kot posledica toksemije matere. Med nosečnostjo jih je mama prenesla na otroka, in ko je otrok doživel prvi večji stres, se je ščitnica vnela.

Ščitnica je zelo pomembna žleza v našem telesu; zelo je občutljiva na stres. Ko doživimo velik stres, ki je lahko fizičen ali psihičen, se ščitnica lahko vname.

To se sicer ne zgodi ob vsakem stresnem dogodku. Da se to zgodi, potrebujemo še eno predpostavko, in to je prisotnost toksinov v telesu. Ko je telo v toksemiji, je prepojeno s toksini in ni zmožno samo odvajati toksinov iz telesa. Takrat govorimo o deficitu jeter. Jetra so šibka in ne zmorejo več odvajati toksinov iz telesa, zato se ti toksini nabirajo v telesu. In ko oseba doživi stres, se ščitnica vname, saj to vnetje sproži toksini, ki so v telesu.

Zelo pogosta je hipotiroza v menopavzi. Zakaj? Ko ženska nima več menstruacije, se v njenem telesu zapre "neki velik čistilni filter", to je menstruacija. Telo se mora zato navaditi na nov način odvajanja toksinov, in če ženska ne pomaga telesu, tako da zmanjša vnos toksinov in poišče nov filter za odvajanje toksinov, se toksemija telesa takoj začuti, npr. oblivi!

/ dalje
www.saeka.siNOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednica Franka Žgavec
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail zadruga.gm@gmail.com

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 50 evrov, Slovenija 50 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 61 H 0892812400013000730643, SWIFT ali BIC koda: CCRTIT2TVOO
naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: tel. št. 0039 0481 533177 - e-mail gorica@noviglas.eu

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Zdrženja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC
Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

Novi glas prejema javna sredstva za medije.

Novi glas je kot član združenja FISC tudi v inštitutu IAP (Istituto dell'Autodisciplina Pubblicitaria) in spoštuje njegov kodeks

To številko smo poslali v tisk v torek, 23. julija 2019, ob 13. uri

Srečanje v Pivki, nekdanjem Št. Petru na Krasu, v nekem drugem času

Obujanje trpkih, a lepih spominov na otroštvo

V soboto, 6. julija 2019, je bilo prvo organizirano srečanje otrok vojne, junakov nekega časa, ki so del otroštva preživeli v Mladinskem domu Toneta Tomšiča v Pivki, takratnem Št. Petru na Krasu (današnji Pivki), v letih 1945 do 1951. V tem domu so bili otroci iz nekdanjega Okraja Nove Gorice. V njem je bivalo do 150 vojnih sirot, ki so bili zbrani preko takratne organizacije Rdečega križa in so izhajali iz družin, v katerih je bil eden od staršev žrtev druge svetovne vojne. Srečanje preživelih otrok je bilo v Slovenski vasi pri Pivki (nekoč Nemška vas). Zborna mesto pa je bilo pred Krajinskim parkom. Želja po tem snidenju je oživela že v letu 1991.

Pri organizaciji tega srečanja so sodelovali Občina Pivka, Društvo za krajevno zgodovino in kulturo Lipa, katere častni član je tudi Boris Pahor, in Trška skupnost Pivka ter pripravljali odbor, ki ga vodi Ernest Margon.

V lepem dopoldnevu v prekrasni Slovenski vasi, ki nas je navdušila z bujnim cvetjem na oknih hiš in lepo urejenimi parki pred hišami ter z zelo prijaznimi ljudmi, so se počasi začeli zbirati nekdanji gojenci Doma Toneta Tomšiča v Pivki. Z nasmehom na obrazu so se pozdravljali in objemali in tudi drugače izražali veselje, da so se prvič po dolgih letih srečali. V marsikaterem očesu pa je zablestela tudi solza spomina na tiste čase. Tako zbrane "otroke vojne"

je najprej pozdravil gostitelj in župan občine Pivka Robert Smrdelj in predstavil občino Pivko. Sledil je še pozdravni nagovor Ernesta Margona, predsednika Trške skupnosti Pivka in člana Društva za krajevno zgodovino

orglice. Da bi se ti spomini ne zgubili, je poskrbel Vlado Grželj, ki je zbral zapisane spomine na to hudo otroštvo brez staršev. Zbirki spominov je dal naslov *Junaki nekega časa* in tako ohranil še neznani del naše narodne zgo-

Gojenci Doma Toneta Tomšiča z organizatorji in svojci

in kulturo Lipa Pivka ter organizatorja tega srečanja. Potem pa je bilo na vrsti obujanje spominov na čas, preživet v Domu Toneta Tomšiča, ki je deloval v tako imenovani Javorški vili v času po koncu druge svetovne vojne, ki je močno zapisan v spomnih preživelih gojencev doma. Nekateri otroci so bili tedaj poslani kot vojne sirote v več tovrstnih domov po Sloveniji.

Za prijetno razpoloženje je poskrbel Miloš Možina, ki je igral na

dovine. Vsi prisotni so si lahko ogledali še vodeni ogled Eko muzeja Pivških presihajočih jezer v Krajinskem parku ob kakovostni razlagi mlade študentke. Ob koncu ogleda so bili udeleženci tega srečanja deležni še prijazne gostitve ob lesenih mizah in klopeh pred muzejem. Ob tej priložnosti je bil omogočen še ogled Javorške vile v Pivki, v kateri je bil dom Toneta Tomšiča, kjer so obujali spomine na svoje otroštvo v Št. Petru na Krasu v nekem drugem času.

Marino Bastjančič iz Šempetra pri Gorici, ki je v Domu Toneta Tomšiča bival v letih 1945 do 1951, se teh časov takole spominja:

"To obdobje imam medlo v spominu. Od doma sem odšel star sedem let. V domu smo res imeli veliko dobrih stvari. Imeli smo streho nad glavo, hrano, obleko, kopali smo se že v kopalnicah, ki jih doma ni nihče imel. V spominu pa mi je ostala huda, stroga disciplina. Tudi v šolo smo morali hoditi skupaj po dva in dva. Poseben obred je bil, ko so nas vsako jutro pred odhodom v šolo si-

Ajdovščino in tam končal nižjo gimnazijo. Nadaljeval sem Pomorsko šolo v Pulju in se zaposlil na občini Nova Gorica ter se kot tamkajšnji tajnik tudi upokojil". Za nekaj spominov na bivanje v Domu Toneta Tomšiča sem zaprosila še znano vipavsko učiteljico Ado Bačar, ki mi jih je zaupala:

"Kar se mi je zdelo vsa leta po prihodu iz mladinskega doma Toneta Tomšiča v Št. Petru na Krasu in iz Doma Anice Černejeve v Ljubljani kot nemožne sanje, se je uresničilo. Stara pet let in pol sem bila že jeseni leta 1945 kot vojna sirota v domu za vojne sirote. Sama sem se odločila, saj starejši brat Stane ni hotel pustiti mame same še z dvema sestrama. Končno sem bila v tem domu sita in lepo oblečena. Naučila sem se igrati in plesati ruske plesne, s katerimi smo nastopali tudi po drugih domovih v Sloveniji. In videla sem tudi še nedotaknjeno pot, po kateri so partizani med vojno nosili ranjence v bolnico Franja, in seveda tudi barake bolnice, kjer je bilo še vse kot med vojno. Iz Doma v Št. Petru me je vzel zborovodja Avgust Šuligoj, ki je pred vojno

govodil izjemno in znan otroški zbor Trboveljskih slavčkov. Tam sem bila zopet lačna, saj je bilo treba ta dom plačevati, zame pa ni plačeval nihče. In tako so me, ko sem tam hodila v tretji razred osnovne šole, poslali ob tričetrtletju domov samo z vlakom. Vse, kar sem se v Mladinskem zboru Slovenske filharmonije naučila, me je zaznamovalo za vse življenje. Petje in naša prelepa pesem, v Domu za vojne sirote pa neskončna ljubezen do

domovine, ki smo jo bili pripravljani braniti tudi mi otroci. Iskreno upam, da se bomo na Pivki še srečali in odstirali spomine.

V življenju mi je bilo dano, da sem vse to lahko prenašala na svoje učence, ki so bili ob enem igralci in lutkarji in pozneje v MOSTU - dramski in lutkovni skupini ŽAR Univerze za tretje življenjsko obdobje Ajdovščina. Iskreno upam, da se bomo na Pivki še srečali in odstirali spomine, ki so nam tudi v ponos. Iz srca se zahvaljujem gospodu Ernestu Margonu in vsem, ki so sodelovali pri tej edinstveni organizaciji. Sedaj vem: upanje in sanje nikoli ne umrejo".

Na srečanje nekdanjih gojencev Doma Toneta Tomšiča je prišlo 15 gojencev iz raznih krajev. To so bili: Marino Bastjančič iz Šempetra pri Gorici, Ada Bačar iz Ajdovščine, Marija Cej iz Grgarja, Matilda Kranjc iz Šebrelj, Ivana Gustinčič Lukač iz Brezovega brda v Brkinih, Pavla Cotič iz Nove Gorice, Silvo Vidrih iz Šempetra pri Gorici (rojen v Ložah pri Vipavi), Ivan Vidmar iz Velikega otoka pri Postojni (kot najmlajši gojenec), Franc Gombač iz Podgrada pri Ilirski Bistrici, Lidija Kravos Sartori iz Ustja pri Ajdovščini, Marica Okretič Milosavljevič iz Bač pri Materiji, Valter Molk iz Prestranka, Ernesta Volk Matko iz Ilirske Bistrice, Anton Derling iz Cerknice ter Marija Sedevčič iz Trnovega pri Novi Gorici.

Nedvomno je bilo to srečanje v Slovenski vasi na Pivki posebno in nepozabno za vse, ki so se ga udeležili. Ta dan bo za vedno ostal zapisan v njihovih srcih. Ob slovesu so udeleženci tega prvega srečanja vojnih sirot izrazili željo, da bi se še kdaj srečali, kar jim tudi iz srca želimo.

Magda Rodman

Codroipo / Vila Manin

Giorgin topel glas protagonist romantičnega poletnega večera

Po izrednem koncertu francoskega multiinstrumentalista Yanna Tiersena se je v ponedeljek, 15. julija, trg pred Vilo Manin ponovno napolnil z navdušenimi glasbenimi sladokusci. Tokrat je v Codroipo tritisočglavo množico privabila izvrstna italijanska pevka Giorgia, ki se je po dolgih sedmih letih odsotnosti vrnila v našo deželo s svojo poletno turnejo *Pop Heart Summer Nights*. Giorgini poletni koncerti so podaljšek zimske turnee *Pop Heart Tour*, med katero je nastopala v večjih športnih dvoranah italijanskih mest in predstavljala oboževalcem svojo zadnjo ploščo *Pop Heart*. Koncert je bil vključen v niz glasbenih dogodkov "Villa Manin Estate 2019", organizirala ga je Zenit srl v sodelovanju z Deželo FJK, PromoTurismo Fvg, Občino Codroipo in Azaleo promotion.

Rimljanka Giorgia Todrani, splošnemu občinstvu bolj poznana samo s svojim imenom, se je rodila leta 1971, za seboj pa ima že dvajsetletno kariero, med katero si je zaslužila 25 platinastih plošč za

odlično prodajo svojih del. S svojimi brezčasnimi pesmimi je stopila v srca milijonov ljudi in mnogih sodelavcev, pomembnih italijanskih ter mednarodnih pevcev in kantavtorjev, ki so z njo radi sodelovali, med temi so Luciano Pavarotti, Ray Charles, Lionel Richie, Jovanotti, Mina, Zucchero, Pino Daniele, Andrea Bocelli, Eros Ramazzotti, Gian-

narodnim uspešnicam, ki jih je sama zbrala, preuredil z novim aranžmajem pa jih je Michele Canova. V svojem zadnjem albumu je pevka nastopila v duu z Italijanom Tizianom Ferrom v pesmi *Il conforto*, s pevcem Ainé sta zapela *Stay*, pa tudi z Erosom Ramazzottijem (*Una storia importante*) in Eliso (*Gli ostacoli del cuore*).

Foto Manuel Demori

na Nannini, Herbie Hancock in Alicia Keys. Na plošči *Pop Heart*, ki je izšla konec novembra 2018, je Giorgia posodila svoj izjemno prepoznavni glas mnogim italijanskim in med-

Tokratni koncert, edini v FJK, je bil odlična priložnost za poslušanje v živo pesmi z zadnje plošče in veliko starih uspešnic, ki jih je Giorgia zbrala in reinterpretirala po svo-

jem okusu. *Pop Heart Tour* se razvil v pravi spektakel, barvan mozaik čustev, uspešen poskus iskanja neposrednega, osebnega, skoraj intimnega stika med publiko in pevko, nedvomno glavno junakinjo na sceni. Koncert predstavlja vezni člen med preteklostjo oz. nežno Giorgino pop glasbo, s pomočjo katere smo imeli navzoči priložnost se popolnoma utopiti v njenem glasu, in prihodnostjo, z živahnim ritmom glasbenega žan-

ra dance, s primesmi rocka in v določenih trenutkih prave metal glasbe iz zgodnjih osemdesetih let, ko se je oder odel v nove luči, v magične laserje, v pisane podobe na orjaških zaslonih, ki so se premikali kot kulise in, sicer minimalistično in preprosto, sceno vsakič spremenili v popolnoma nov, vedno eleganten prostor.

Giorgia je svoj nastop začela sama na sredini odra. Zapele je ganljivo, intimno pesem *Le tasche piene di sassi* italijanskega kantavtorja Lorenza Cherubinija - Jovanottija. Izvedla jo je v novi ritmiki, z novimi odtenki, a v popolnem spoštovanju do originalne verzije. Pesem pripoveduje o duševni in fizični osamljenosti, s katero se mora vsakdo, prej ali slej, soočiti, o težkih občutkih tesnobe, ki se z minevanjem časa spremenijo v spokojnost

Foto Manuel Demori

in vedrino. Pevka je med dvehurnim nastopom zapela svoje uspešnice *Gli ostacoli del cuore*, *Quando una stella muore*, *Come neve*, *E poi, Come saprei*, *Di sole e d'azzurro*, *Vivi davvero* in še veliko drugih. Neoporečno so jo spremljali glasbeniki z italijanske in mednarodne scene: Sonny Thompson na bas kitari, Mylious Johnson na bobnih, Jacopo Carlini na klavirju, Fabio Visocchi na klaviaturah in Anna Greta Giannotti na kitari. S svojima glasovoma sta jo dopolnjevala pevca Diana Winter in Andrea Faustini, za "DJ set" pa je poskrbel bobnar Mylious Johnson.

S pomočjo scenografske opreme na odru smo imeli navzoči občutek, da nas Giorgia vabi v svoj svet - sramežljivo smo ji sledili in se popolnoma utopili v kraju, ki je bil občasno otožen, romantičen, potem pa se je spremenil v hrupno, živahno plesišče, z laserji obar-

van "dance floor". Performerka je izvedla medley, v katerega je vključila skladbe Jimija Hendrixa, Arethe Franklin, Diane Reeves, Ette James in pesmi rhythm and blues. Veliko pozornosti je posvetila ženskam na odru: s pevko Diano Winter je zapela v duu ob spremljavi Anne Grete Giannotti na akustični kitari. Sledile so še zelo občuteno izvedene *Oro Nero*, *Anima*, *Tu mi porti su* in *I will always*, s katero se je Giorgin nastop končal.

Giorgia je gotovo eno najpomembnejših imen italijanske sodobne glasbene scene. S svojim močnim, prepoznavnim, blues glasom se je znala prikupiti različnim generacijam ljubiteljev glasbe: vedno znova zapušča okvire, se na novo sestavlja in se sama sebe predstavlja občinstvu vsakokrat povsem sveže in drugače.

Katja Ferletič
(več fotografij na www.noviglas.eu)